

Financování zvláštních opatření vztahující se k týraným hospodářským zvířatům

Monika Javorková

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Monika Javorková**
Osobní číslo: **M18986**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Financování zvláštních opatření vztahujících se k týraným hospodářským zvířatům**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

Zpracujte teoretické a legislativní poznatky k procesu ukládání zvláštních opatření pro týraná zvířata.

II. Praktická část

Vymezte a charakterizujte působnost orgánů státní správy ve Zlínském kraji týkající se ukládání zvláštních opatření pro týraná zvířata.

Analyzujte počet případů týrání hospodářských zvířat na daném území a proveďte a vyhodnotte rozhovory s vybranými aktéry.

Na základě zjištěných dat navrhněte možnosti financování zvláštních opatření pro týraná zvířata.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- GRANDIN, Temple. *Improving animal welfare: a practical approach*. 2nd. ed. Cambridge: CAB International, 2010, 328 p. ISBN 18-459-3541-1.
- JANČÁŘOVÁ, Ilona, Jana DUDOVÁ, Jakub HANÁK, Milan PEKÁREK, Ivana PRŮCHOVÁ a Jana TKÁČIKOVÁ. *Práva životního prostředí: zvláštní část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 624 s. ISBN 978-80-210-8041-6.
- LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. 1. vyd. Prostějov: Computer Media, 2017, 116 s. ISBN 978-80-7402-295-1.
- MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vyd. Praha: Academia, 2013, 490 s. ISBN 978-80-2002-317-9.
- MÜLLEROVÁ, Hana, David ČERNÝ a Adam DOLEŽAL, 2016. *Kapitoly o právech zvířat: „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. 1. vyd. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2601-9.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **15. ledna 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2021**

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 15. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na rozsah finančního zatížení obcí s rozšířenou působností při ukládání zvláštního opatření k týraným hospodářským zvířatům. V práci jsou charakterizovány základní pojmy týkající se ochrany zvířat a právní normy, které upravují ochranu zvířat proti týrání na národní, unijní a mezinárodní úrovni. Praktická část se zaměřuje na analýzu chovu hospodářských zvířat a provádění úředních kontrol veterinární správou ve Zlínském kraji. Pomocí polostrukturovaného rozhovoru je provedena analýza ukládání zvláštních opatření a jejich financování. Na základě získaných informací jsou navrženy změny pro jednodušší ukládání, aplikování a financování zvláštních opatření.

Klíčová slova: ochrana zvířat, zvláštní opatření, financování, hospodářská zvířata, Zlínský kraj

ABSTRACT

This bachelor's thesis is focused on the extent of the financial burden for a municipality with extended powers in imposing special measures towards abused livestock. Basic terms related to animal protection are described in the thesis. Furthermore, it clarifies legislative norms that regulate animal protection against abuse within national, union, and international level. The practical part deals with the analysis of livestock breeding and performing of official inspections by the veterinary administration in the Zlín Region. A semi-structured interview is used here to analyse the imposition of special measures and its financing. Based on information obtained from interviews, changes for easier imposing, usage and financing of special measures are suggested.

Keywords: animal protection, special measures, financing, livestock, Zlín Region

Tímto chci poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Jiřímu Zichovi, za vedení, užitečné rady a připomínky a za věnování času k vedení společných konzultací. Dále chci poděkovat organizaci OBRAZ z. s., která mi poskytla mnoho informací na úseku ochrany zvířat.

Velké poděkování patří mým blízkým přátelům a rodině, za podporu nejen při tvorbě bakalářské práce, ale po celou dobu mého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	13
2 PRÁVNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC OCHRANY ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ.....	16
2.1 MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ RÁMEC.....	16
2.2 PRÁVNÍ RÁMEC EU.....	17
2.2.1 Primární právo.....	17
2.2.2 Sekundární právo.....	18
2.3 OCHRANA ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ V ČESKÉM PRÁVU.....	20
2.3.1 Principy právní ochrany zvířat.....	20
2.3.2 Zákon na ochranu zvířat proti týrání.....	21
2.3.3 Orgány činné v oblasti ochrany zvířat.....	22
3 POSTUPY V PŘÍPADADECH TÝRÁNÍ ZVÍŘAT.....	25
3.1 PODÁNÍ PODNĚTU NEBO OZNÁMENÍ.....	25
3.2 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VEDENA OBCEMI S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ.....	27
3.2.1 Ukládání sankcí.....	27
3.2.2 Zvláštní opatření.....	29
3.2.3 Financování zvláštních opatření.....	31
3.3 TRESTNÍ ŘÍZENÍ V OBLASTI TÝRÁNÍ ZVÍŘAT.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
4 ANALÝZA CHOVU A KONTROL HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	38
4.1 CHARAKTERISTIKA ZLÍNSKÉHO KRAJE.....	38
4.2 CHOVY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	40
5 ANALÝZA UKLÁDÁNÍ ZVLÁŠTNÍCH OPATŘENÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	48
5.1 UKLÁDÁNÍ ZVLÁŠTNÍHO OPATŘENÍ PRO HOSPODÁŘSKÁ ZVÍŘATA.....	48
5.2 POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR.....	49
6 NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ K EFEKTIVNĚJŠÍMU UKLÁDÁNÍ ZVLÁŠTNÍHO OPATŘENÍ.....	58
ZÁVĚR.....	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	69
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	70

SEZNAM TABULEK.....	71
SEZNAM GRAFŮ	72

ÚVOD

Ochrana zvířat se ve společnosti v souladu se zpříšňováním legislativy začíná v posledních letech čím dál více komunikovat. Můžeme to pozorovat také na zvyšujícím se povědomí o aktivitě organizací, které za práva a ochranu zvířat bojují. Dnes jsme si již vědomi důležitosti zvířecího života a nutnosti jeho ochrany před špatným chováním člověka. Z toho důvodu již dnes najdeme na národní úrovni vcelku široký právní rámec na ochranu zvířat a ochranu zvířat proti týrání, pomocí kterého lze pro zvířata vymáhat kvalitnější podmínky k jejich životu.

Téma jsem si zvolila na základě mého dobrovolnického působení v organizaci OBRAZ z. s., kdy jsme společně rozebírali činnost organizace při podávání podnětů veterinárním správám v případech pochybení o správných podmínkách chovu zvířat. Bylo zjištěno, že se obce s rozšířenou působností často ve správním řízení uchýlí k uložení opatření, která vedou k utracení zvířete. Namísto využití zvláštního opatření, kdy lze zvíře v rámci obce převzít do náhradní péče a zabezpečit tak prodloužení jeho života v dobrých podmínkách. Toto zjištění mě zaujalo a chtěla jsem se dozvědět více o možnostech ukládání zvláštních opatření a jejich úskalí.

V teoretické části bude popsáno, jak jsou charakterizovány v České republice jednotlivé pojmy, které jsou spojeny s ochranou zvířat. Detailněji bude rozebrána právní úprava ochrany zvířat proti týrání nejen na národní, ale také na unijní a mezinárodní úrovni. Následně budou zmíněny jednotlivé orgány v oblasti ochrany zvířat a jejich kompetence. Dále se zaměřím na celkový proces, který vzniká při podání podnětu k zjištění nevhodných podmínek při chovu zvířat a vysvětlím, kdy se věc týká práva správního a kdy je nutné, aby bylo využito právo trestní. V rámci správního řízení vedeného obcemi s rozšířenou působností bude zmíněno, jakou výši peněžního plnění mohou uložit a v jakých případech lze uložit zákaz chovu, propadnutí zvířete státu či jednotlivá zvláštní opatření. Při postupech ve správním řízení popíšu, jak mezi sebou jednotlivé orgány spolupracují a za jakých okolností je nutná součinnost více orgánů dohromady.

Praktická část bude zaměřena na Zlínský kraj, proto popíšu jeho charakteristiku a členění. Dále se budu věnovat analýze vývoje počtu hospodářských zvířat ve Zlínském kraji v porovnání s Českou republikou a úředním kontrolám provedené krajskou veterinární správou. Zanalyzuji počet kontrol, které zjišťují nedostatky v chovu zvířat a kolik z těchto provedených kontrol vedlo k návrhům na uložení zvláštního opatření ve správním řízení.

Dále budu provádět polostrukturované rozhovory s vybranými aktéry, kteří zastupují na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností agendu ochrany zvířat. Na jejichž základě budou vyhodnoceny postupy při ukládání zvláštních opatření a jejich financování.

Na základě výsledků z výzkumného šetření budou navrhnutá opatření, která mohou pomoci obcím s rozšířenou působností ukládat a financovat zvláštní opatření.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cíle práce

Cílem práce je zhodnocení finančního zatížení pro obce s rozšířenou působností v případech, kdy rozhodnou o uložení zvláštního opatření vztahující se k týraným hospodářským zvířatům a následně navrhnout způsoby, jak efektivněji zvláštní opatření ukládat.

Metody zpracování práce

Ke zpracování teoretické části bude využito literární rešerše, pomocí které budou v první části charakterizovány hlavní pojmy z oblasti ochrany zvířat proti týrání. V druhé teoretické části bude popsán legislativní rámec ochrany zvířat proti týrání v České republice, Evropské unii a také legislativní úprava na mezinárodní úrovni. Třetí část popíše postupy jednotlivých orgánů při řešení případů týkajících se týraných zvířat.

V praktické části bude vypracována analýza chovu hospodářských zvířat a jejich kontrol ve Zlínském kraji. Data budou čerpána skrze sekundární zdroje, především z Českého statistického úřadu a výročních zpráv Státní veterinární správy. Stručně popsána bude charakteristika Zlínského kraje.

Druhou analýzou v praktické části bude četnost ukládání zvláštního opatření ve Zlínském kraji, kdy využiju informace získané pomocí zákona o svobodném přístupu k informacím. Dotazovány budou obce s rozšířenou působností a Krajská veterinární správa. Primárním zdrojem informací bude polostrukturovaný rozhovor, který bude veden s referenty ochrany zvířat a zaměřen bude na náročnost ukládání a financování zvláštních opatření pro obce s rozšířenou působností. Zhodnocena bude aktuální legislativní úprava týkající se finanční pomoci, o kterou mohou obce zažádat, jestliže dojde k vynaložení vysokých nákladů po uložení zvláštních opatření.

Po vyhodnocení dat a zpracování analýz předložím návrhová opatření, která povedou ke zefektivnění ukládání a financování zvláštních opatření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Na úvod k pochopení řešené problematiky v této práci je třeba znát několik základních pojmů, které mimo jiné najdeme i v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOZT“), nebo jiných odborných titulů zabývajících se právní ochranou životního prostředí, popřípadě přímo ochranou zvířat.

Zvíře

V této práci budu pracovat s pojmem zvíře podle ZOZT. V České republice totiž pojem „zvíře“ nemá jednotné ustanovení. Některé zákony využívají vlastní definici, tedy odlišnou od té, která se vztahuje pro zákon o ochraně zvířat (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 311). Je potřeba jej odlišovat od pojmů jako je zvěř či volně žijící živočich.

Zvíře je tedy podle § 3 písm. a) ZOZT *„každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo“*.

Podle výše zmíněného zákona se zvířata rozdělují do různých kategorií, podle účelnosti jejich chovu. Jedny z těch nejzákladnějších rozdělení považují zvířata hospodářská, zvířata v zájmovém chovu a zvířata pokusná.

Pro tuto práci však postačí, když popíšu zvířata hospodářská. V zákoně se jim věnuje § 3 písm. d) ZOZT, kde se hospodářským zvířetem rozumí *„zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací“*.

Chovatel

Chovatelem se podle § 3, písm. k) ZOZT rozumí právnická nebo fyzická osoba, která určitým způsobem nakládá se zvířaty. Jedná se o držení či chov zvířat, jejich přemístování, obchodování s nimi, nebo na nich provádí pokusy, ať už trvale nebo jen dočasně. Dále se jedná o činnosti provozu jatek, útulků, záchraných stanic, hotelů pro zvířata nebo zoologických zahrad.

Zajímavostí je, že v rámci ochrany zvířat proti týrání není až tak důležité, kdo zvíře vlastní, ale důležitý je chovatel, který se zvířaty nakládá a ovlivňuje jejich podmínky pro život (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 317).

Týrání

ZOZT disponuje výčtem úkonů v § 4 písm. a) až y), které popisují, jaké zacházení se zvířaty je považováno za týrání. Na základě tohoto paragrafu je možné stanovit, že za týrání se považuje takové zacházení se zvířaty, které způsobuje bolest a utrpení, omezuje svobodu a přirozené fyziologické chování a je způsobováno člověkem, ať už vědomě nebo nevědomě. Chování chovatele, který naplňuje znaky týrání může být aktivní, tj. že koná a naplňuje znaky týrání, anebo pasivní, tzv. opomenutí povinného chování (Tuháček, Jelínková, 2015, s. 135).

Ochrana zvířat a welfare

Oba tyto pojmy se v České republice běžně využívají a velmi úzce spolu souvisí. Ochrana zvířat se uskutečňuje zejména proti týrání, jak už vypovídá i ZOZT. Jedná se o zajištění zvířete před utrpením pomocí právních předpisů, podle kterých se pak i rozhoduje, jaké jednání je deliktní, popřípadě trestné a jaké mohou být uloženy sankce a tresty (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 86).

Naopak při pojmu welfare si můžeme vybavit pozitivní jednání se zvířetem. Bere se zde ohled na prožití života zvířete, jeho životní pohodu a spokojenost (tamtéž). Například Světová organizace pro zdraví zvířat považuje za welfare takové podmínky pro zvíře, díky kterým je zvíře zdravé, dobře živené, má možnost se chovat přirozeně a které mu nezpůsobují stres, bolest a utrpení, a to nejen při chovu, ale i při porážce (World organisation for animal health, ©2021).

V oblasti welfare můžeme najít plno praktických rad od odborníků či ochránců práv zvířat v různých titulech nebo článcích, jak zacházet se zvířaty a zlepšovat jejich životní podmínky. Například americká zooložka Temple Grandin sepsala praktického průvodce, kde se věnuje popisu metod, aby bylo docíleno právě lepších životních podmínek pro zvířata chovaná člověkem. Je to jakési propojení vědeckého výzkumu s praktickým životem kolem chovu zvířat. Jedna kapitola je věnována čistě hospodářským zvířatům, a to, jak s nimi manipulovat, aby jim nevznikal stres a když vznikne, jak ho mírnit. Pojem welfare u hospodářských zvířat a jak ho docílit je v této kapitole vysvětlován na praktických příkladech. Například zmiňuje, že hospodářská zvířata vystavuje stresu samota. Doporučuje tedy mít hospodářská zvířata vždy ve větším počtu, aby nebyla vystavována stresu (Grandin, 2010, s. 74). Dále například popisuje metodu, jak nakládat zvířata k přepravě s co nejmenší způsobenou mírou stres (Grandin, 2010, s. 72–73). S odkazem na zmiňovaného průvodce

bych chtěla za sebe poznamenat, že pojem welfare je u veřejnosti brán dost subjektivně, podle úsudku každého z nás o správném chování ke zvířatům. Ovšem pomocí větší osvěty chovatelů, právě díky takovým materiálům, by se do budoucna mohlo podařit více pochopit celý pojem welfare a docílit tak větší ucelenosti využívaných metod při nakládání se zvířaty tak, aby jim byly zabezpečeny co nejlepší podmínky k životu.

2 PRÁVNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC OCHRANY ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ

Ochrana zvířat proti týrání je právními normami upravena na úrovni národní, unijní ale i mezinárodní, ve které je nejčastěji upravena v rámci Rady Evropy. V celosvětovém rozsahu nenajdeme právní úpravu, která by zajišťovala ochranu zvířat a nakládání s nimi.

2.1 Mezinárodní právní rámec

Mezinárodní úmluvy upravující ochranu zvířat bývají iniciovány především v rámci Evropy a vyspělého severu (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 153). Nejčastěji jsou úmluvy sjednané v rámci Rady Evropy, která je mezivládní organizací a aktuálně je její součástí 47 států a z toho je 27 členů EU (Council of Europe, ©2021). Právě úmluvy Rady Evropy byly první právní úpravou na mezinárodní úrovni v rámci etického chování ke zvířatům (Council of Europe, ©2021).

Mezi mezinárodní úmluvy sjednané Radou Evropy, které upravují ochranu nejen hospodářských zvířat, patří:

- Evropská dohoda o ochraně zvířat při přepravě, č. 20/2000 Sb. m. s.
- Evropská dohoda o ochraně zvířat chových pro hospodářské účely, č. 21/2000 Sb. m. s.
- Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat, č. 114/2003 Sb. m. s.
- Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely, č. 116/2003 Sb. m. s.
- Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu, č. 19/2000 Sb. m. s.

Dohody jsou podepisovány členskými státy Rady Evropy a jsou pro ně právně závaznými (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 153). Výše zmíněné dohody změnily ve velké míře i samotné unijní právo, když EU zavedla dohody do svého sekundárního práva pomocí legislativních norem (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 157).

Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť, nebo také Bernská úmluva, je mnohostrannou úmluvou podepsanou 51 zeměmi. Jedná se o tematickou úmluvu k ochraně zvířat, ačkoliv pouze zvířat mimo přímou péči člověka, která byla sjednána již v roce 1979 a v platnost vzešla roku 1982 (Ministerstvo životního prostředí, 2008–2020).

V souvislosti s českým právem je třeba zmínit, že mezinárodní smlouvy jsou podle Ústavy České republiky v čl. 10 součástí právního řádu, jestliže dostaly souhlas českého Parlamentu k jejich ratifikaci. Navíc je zde dále zmíněno, že v případě nesouladu mezinárodní smlouvy a českého zákona, se vždy použije mezinárodní smlouva.

2.2 Právní rámec EU

Z důvodu velmi rozsáhlého chovu zvířat napříč celou EU, je třeba pomocí evropského právního systému regulovat jejich ochranu právě díky právním předpisům (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 167). Právní předpisy EU se dělí na dva hlavní typy, a to primární a sekundární právo. Nejvyšším zdrojem práva Evropské unie je takzvané primární právo, které mezi EU a členskými státy upravuje pravomoci a povinnosti. V rámci primárního práva je zajištěn právní kontext, podle kterého orgány EU vykonávají své jednotlivé politiky (European Union, ©1998-2021). Druhou kategorií právních předpisů je právo sekundární, které vychází ze zásad a cílů, stanovených v právu primárním (Evropská komise, ©1995-2021).

Co se týče Evropské unie a ochrany zvířat, tak existuje v tomto spojení 5 základních zásad, kterých se drží a jsou nutné pro dobré zacházení se zvířaty, a to jsou:

- Nechat zvířata žít v jejich největší přirozenosti
- Netrápit je odpíráním krmiva a vody
- Nevystavovat je nepříjemným podmínkám
- Nezpůsobovat stres, neděsit a neplašit
- Nezpůsobovat jim fyzickou bolest, zranění ani nemoci

Na základě těchto zásad je postavena evropská legislativní úprava pro ochranu zvířat, která je mimo jiné vnímána jako velmoc v tomto oboru (Evropský parlament, 2020).

2.2.1 Primární právo

Do primárního práva spadá například Listina základních práv, smlouvy o přistoupení nových členských států do EU, dodatkové dohody, ale hlavně zakládající smlouvy. Jedná se o Smlouvu o Evropské unii, která proudí z původní Římské smlouvy a Smlouvu o fungování Evropské unii (dále jen „SoFEU“), která vznikla z Maastrichtské smlouvy (European Union, ©1998-2021). Tyto dvě zakládající smlouvy mají mezi sebou srovnatelnou právní sílu (Borchardt, ©2019-2021). Evropská unie může podávat návrhy jen v takových oblastech,

kteře jsou vymezeny v některé ze smluv. Činnost, kterou EU vykonává, podléhá pravidlům, které obsahují právě tyto smlouvy, jejichž obsah byl demokraticky ratifikován všemi členskými státy (Evropská unie, ©1995–2021).

Smlouva o fungování EU

SoFEU je základem pro vymezení, jakým způsobem a v jakých oblastech může EU vykonávat své pravomoci. V preambuli této smlouvy nalezneme stanovené základy, kterých má být docíleno společně se společenskými státy. Najdeme v ní základy pro hospodářský a sociální růst, zabezpečení lepších životních podmínek pro národy, zajištění trvalého rozvoje a férové hospodářské soutěže, zlepšování fungování kohézní politiky nebo podporování vzdělávání pomocí širokého přístupu k němu (Smlouva o fungování Evropské unie, 2012).

SoFEU je základním pilířem pro primární právo Evropské unie, které se týká jak ochrany životního prostředí, tak ochrany zvířat. Tato smlouva má upraveny dva druhy pravomocí. Jedná se o pravomoci výlučné a sdílené, které upravuje čl. 2 v rámci této smlouvy.

Výlučné pravomoci EU jsou zmíněné v článku č. 3, a co se týče oblasti ochrany zvířat, tak zde spadá pouze výlučná pravomoc podle písmena d) zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky (Smlouva o fungování Evropské unie, 2012). Podle hlavy I, čl. 2 SoFEU výlučná pravomoc EU v určité oblasti znamená, že v takové stanovené oblasti může pouze EU vytvářet a přijímat právně závazné akty.

Mluvíme-li o pravomoci sdílené mezi EU a členskými státy, tak to znamená, že vytvářet i přijímat právně závazné akty mohou i členské státy ve chvíli, kdy EU takové pravomoci nevykonala nebo přestala vykonávat (Smlouva o fungování Evropské unie, 2012). Podle hlavy I, čl. 4 písm. d) a e) SoFEU zastřešují členské státy ochranu zvířat v rámci sdílených pravomocí v oblasti zemědělství a rybolovu a oblasti životního prostředí.

Krok vpřed pro zajištění dobrých podmínek pro zvířata bylo vložení článku 13 do SoFEU. V něm je uvedeno, že pro zvířata, která jsou brána jako vnímající bytosti, jsou v rámci EU i členských států zohledněny podmínky pro zajištění jejich kvalitního života (Smlouva o fungování Evropské unie, 2012).

2.2.2 Sekundární právo

Sekundární právo vychází ze smluv z výše zmíněného primárního. Jedná se o legislativní jednostranné akty vydávané nezávislými orgány EU. Jsou to směrnice, nařízení, rozhodnutí, doporučení a také stanoviska (Týč, 2010, s. 82).

Nařízení

Vydáním unijního nařízení se dostává přímé účinnosti v oblasti jednotlivých členských států, tedy jsou jimi zavázány i FO a PO, kterých se tato nařízení týkají (Týč, 2010, s. 83).

- **Ochrana zvířat během přepravy a souvisejících činností**

Nařízení Rady č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004, je jedním z nejvýznamnějších právních předpisů, který zajišťuje ochranu zvířat a jejich dobré podmínky k životu. Transport nedobrovolně podstupují zvířata, se kterými je obchodováno a toto nařízení se snaží zamezit a eliminovat takové zacházení se zvířaty, které by jim způsobovalo při nakládání s nimi bolest, utrpení či smrt. Dále by měl právně zajišťovat, aby byly i při transportu dodrženy potřeby zvířat nutné k životu (Nařízení Rady 1/2005).

- **Ochrana zvířat při usmrcování**

Toto nařízení Rady je předmětem ochrany zvířat, která jsou usmrcována pro účely k produkci potravin, kůže, kožešiny nebo jiných výrobků. Zajišťuje tím zamezení veškeré bolesti, která je zbytečná, nebo jakémukoliv utrpení. V platnost vzešlo 1. ledna 2013 (Nařízení Rady 1099/2009).

Dále pak například nařízení Evropského parlamentu a Rady o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat, nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže (Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1523/2007).

Směrnice

Směrnice jsou závazné pouze pro členské státy, nikoli pro jednotlivce (Týč, 2010, s. 83). Jsou jimi stanoveny výsledky, kterých má být v rámci členských států dosaženo a ty si jednotlivé státy přejímají do své vlastní právní úpravy. V rámci ochrany zvířat jsou pak nejčastěji transportovány do ZOZT (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 173).

- **Ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely**

Směrnice Rady, která vzešla v platnost již roku 1998. Tato směrnice poukazuje, jaké jsou požadavky na vybavení, kde jsou zvířata chována, jak mají být krmena, stanoví také způsoby chovu zvířat, kdo o zvířata má vykonávat péči nebo jak je zde vnímána volnost pohybu pro zvířata (Směrnice Rady 98/58).

Dále můžeme zmínit směrnici Rady o minimálních pravidlech pro ochranu kuřat chovaných na maso, nebo směrnici Rady na ochranu minimální požadavky zajišťující ochranu prasat.

2.3 Ochrana zvířat proti týrání v českém právu

Ochrana zvířat proti týrání je upravena ve veřejném, ale i soukromém právu. V soukromém právu najdeme v zákonu č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, který nabyl účinnosti začátkem roku 2014, v § 494, že živé zvíře není věcí, ale tvorem se smysly a má tak zvláštní hodnotu. Tedy nelze na něj použít veškerá ustanovení týkající se věcí, ale pouze takové a v takovém rozsahu, které nejsou v rozporu s jeho povahou.

V právu veřejném pak rozlišujeme správněprávní odpovědnost a trestněprávní odpovědnost. V rovině správněprávní je ochrana zvířat proti týrání v České republice zastřešena **zákonem na ochranu zvířat proti týrání**, který je hlavním pilířem. Spolu s dalšími veřejnoprávními úpravami na ochranu zvířat, které tvoří velký souhrn právních předpisů, se dělí na právní předpisy přímé a nepřímé ochrany zvířat proti týrání (Státní veterinární správa, 2020). V tomto případě do přímé ochrany patří takové právní předpisy, které přímo ovlivňují neboli stanoví pravidla pro jednotlivé počínání si se zvířaty, tj., jaké chování je chovatelům vůči zvířatům zakázáno a co naopak příkázáno (tamtéž). V rámci zaměření práce na hospodářská zvířata můžeme do přímé ochrany zmínit mimo ZOZT také například **vyhlášku o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat**. U nepřímé ochrany mluvíme o takových právních předpisech, které nepojednávají přímo o pravidlech chování vůči zvířatům, tedy není to jejich hlavním cílem, ale svým obsahem k ochraně zvířat přispívají (tamtéž). Zde je možné zmínit například **veterinární zákon**.

Jestliže však týrání zvířete dosáhlo větší míry intenzity, nebude se tak jednat o přešůpek, který se řeší ve správním řízení, ale o trestný čin. V takovém případě je ochrana zvířat proti týrání upravena v zákoně č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“) (Frank Bold, ©2005-2021).

2.3.1 Principy právní ochrany zvířat

Samotné principy v právu jsou brány jako základní rysy a ukazatelé účelů a obecných cílů daného právního odvětví (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 304). Principy v českém právu v oblasti ochrany zvířat nejsou doposud nijak samostatně vydefinovány, a tak se ve stručnosti podíváme na principy, které detailněji poprvé popsali autoři Müllerová a Stejskal.

Níže zmíněné principy jsou vnímány jako základ pro českou právní úpravu ochrany zvířat, zejména pak ochrany zvířat proti týrání podle ZOZT.

- Princip vysoké hodnoty zvířat (Zvíře je nedílnou součástí na naší planetě a nelze ho tak měřit pouze podle užitečnosti pro člověka.)
- Princip péče (Jedná se o skupiny zvířat, která jsou již mnoho let chována člověkem, a tudíž za ně nese odpovědnost, jelikož by již taková zvířata ve volné přírodě nepřežila.)
- Princip snižování utrpení (Jakékoliv snížení utrpení zvířete, ať už úmyslné nebo z nedbalosti. Právě díky zpřísnování zákonů proti týrání se daří více uplatňovat tento princip.)
- Princip zákazu usmrcení bez zákonného důvodu (Zákon obsahuje taxativní výčet, který ukládá důvody, ze kterých je možné zvíře usmrtit.)
- Princip respektování přirozených potřeb zvířat (Nutno respektovat určité biologické potřeby pro určitý druh zvířete.)
- Princip odpovědnosti chovatele (Chovatel je povinen nahradit způsobené škody a také vyvozuje odpovědnost za protiprávní jednání, tedy za spáchané delikty.)
- Princip odbornosti a kvalifikace (K posouzení protiprávního jednání je nutné rozhodnutí odborného orgánu, a aby odborné úkony se zvířaty prováděly kvalifikované osoby.)
- Princip subsidiarity využití zvířete (Vztahuje se pouze k testování na zvířatech, kdy podle § 18a odst. 1 ZOZT nelze schválit pokus na zvířeti, jestliže existuje alternativní metoda, jak získat požadovaného výsledku.)
- Princip transparentnosti (Informační povinnost v rámci svobodného přístupu k informacím pro veřejnost.)

2.3.2 Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Jak už bylo výše zmíněno, dnes je ZOZT v českém právu základním pilířem ochrany zvířat. Preambule tohoto zákona uvádí, že zvíře je živá bytost stejně jako člověk, je to tvor citlivý, který dokáže pociťovat různé stupně bolesti a utrpení, a také, že si zasluhují pozornost a ochranu ze strany člověka (Parlament, ©1995-2020).

ZOZT byl poprvé schválen 15. dubna 1992 a účinnosti nabyl 29. května téhož roku. V té době se zákon potřeboval přijmout co nejdříve, jelikož ve státě nebyla dosud žádná legislativní úprava na ochranu zvířat a bylo potřeba ji zastřešit. Z počátku bylo náročnější

vymezit míru ochrany nebo stanovit podmínky chovu, jelikož zde nefiguroval žádný stavební kámen, od kterého by se dalo odvíjet. Při vytváření návrhu zákona se dbalo na to, aby se přibližoval evropským hodnotám i myšlení, které představovalo potřebu chránit všechny formy života, ačkoliv jsme do tehdy ještě Evropského společenství nespádali (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 297).

ZOZT byl již od roku 1992 přes desetkrát novelizován, tedy původní znění zákona bylo buď pozmeněno, upraveno nebo doplněno. Významnější změny v zákoně přinesl vstup České republiky do Evropské unie, kdy bylo potřeba udělat tzv. euronovelu. Primární cíl této euronovely bylo především sjednotit právní řád České republiky s nařízeními a směrnic EU, které se týkaly ochrany zvířat (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 299).

Novela ZOZT, vyhlášená ve Sbírce zákonů dne 4. 12. 2020 pod číslem 501/2020 Sb. s účinností od 1. 2. 2021, se velmi dotkla i této bakalářské práce, jelikož se v ní pozměňuje především financování uložených zvláštních opatření, konkrétně náhradní péče a předběžné náhradní péče. Blíže se na změny podíváme v kapitole zvláštního opatření.

2.3.3 Orgány činné v oblasti ochrany zvířat

V § 19 ZOZT najdeme výčet orgánů činných v ochraně zvířat, které mají různé kompetence. Některé navrhují zákony, vykonávají kontrolní činnost a také vedou správní řízení proti správním deliktním jednáním v této oblasti.

Řadíme zde:

- Ministerstvo zemědělství (MZ)
- Státní veterinární správa (SVS)
- Policie ČR (PČR)
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností (ORP)
- Obce
- Další ministerstva

Ministerstvo zemědělství je vrcholným neboli ústředním orgánem v ochraně zvířat. Na základě ZOZT Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZ“) projednává věcné působnosti, které se týkají celého území České republiky. Příslušným státním orgánům pak předkládá návrhy na různá opatření na základě ZOZT (Semerád aj., 2019). V rámci určité organizace na MZ bylo v rámci odboru environmentálního a ekologického zřízeno oddělení ochrany zvířat (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021).

Jako poradní orgán MZ funguje od roku 2009 podle § 20 odst. 1, písm. c) ZOZT **Ústřední komise na ochranu zvířat** (dále jen „ÚKOZ“). Dříve fungovala jako státní orgán s rozhodovací pravomocí a jako nositel kompetencí. Dnes ÚKOZ jen doporučuje ministru zemědělství různá opatření a vypracovává podklady bez možnosti rozhodování (Státní veterinární správa, 2011).

Dále pak MZ podle § 20b odst. 1 **zřizuje výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely**. Ten byl zaveden v rámci určité transparentnosti informací mezi členskými státy EU v oblasti pokusů na zvířatech. Jedná se o orgán nový, který vzniká na základě evropské směrnice skrze všechny ostatní členské státy. Hlavním účelem je, aby si členské státy EU vyměňovaly rady a údaje o testování na zvířatech, aby se zamezilo opakování pokusů, které již byly v jiném státě prováděny a snížit tak množství pokusných zvířat (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63).

Státní veterinární správa (dále jen „SVS“) provádí dozor nad činnostmi chovatelů skrze **krajské veterinární správy** (dále jen „KVS“), které fungují v přenesené působnosti. Kompetence KVS najdeme v § 22 odst. 1 ZOZT, kdy KVS v rámci ochrany zvířat provádí dozor ve věcech jako je zdraví zvířat a dodržení podmínek jejich chovu, stanovují podmínky pro vymezené veterinární úkony např. při porážkách zvěře nebo provádění pokusů na zvířatech. Dále předkládá obecním úřadům obcí s rozšířenou působností podněty k zahájení správního řízení při zjištění spáchání přestupku ze strany chovatele v rámci ochrany zvířat (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021). **Ústřední veterinární správa státní veterinární správy** podle § 22 odst. 2 písm. a) - k) ZOZT je pak orgán, který zastřešuje komplexní otázku ve věci ochrany zvířat. Zpracovává programy ochrany zvířat, spolupracuje s orgány ochrany zvířat Rady Evropy, Evropské unie i třetích zemí. Vede informace o programech na stránkách Státní veterinární správy, předkládá Komisi výroční zprávy spolu s vypracovanými analýzami a také s Národním akčním plánem v prevenci nebo snížení zjištěných nesouladů na následující roky.

Policie ČR zasahuje v akutních případech týrání zvířat a předává případy buď orgánům činným v trestním řízení, nebo orgánům činným ve správním řízení.

Obecní úřady s rozšířenou působností jsou ve velmi úzkém kontaktu s krajskými veterinárními správami, jelikož právě na jejich podněty projednávají správní delikty a ukládání sankcí chovatelům v rámci ochrany zvířat. Jsou také orgánem, který má v kompetenci ukládat zvláštní opatření (dále jen „ZO“) (Státní veterinární správa, 2019).

Obce pak dále vydávají obecně závazné vyhlášky v samostatné působnosti, ve kterých mohou ukládat různé povinnosti pro chovatele zvířat (Česko, 1992).

Ministerstva obrany, kultury, průmyslu a obchodu, životního prostředí, zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy, mohou v rámci projektů pokusů provádět schvalovací činnost (Česko, 1992).

3 POSTUPY V PŘÍPADECH TÝRÁNÍ ZVÍŘAT

Pro komplexní pochopení celé problematiky zvláštního opatření je nutné vysvětlit, jakým postupem dochází k jejich uložení. Je třeba znát průběh od počátku, tedy od chvíle, kdy dojde k podezření o špatném zacházení se zvířaty.

3.1 Podání podnětu nebo oznámení

Podnět nebo oznámení může podat občan různým institucím, podle akutnosti případu. Mezi tři základní možnosti spadá Policie ČR, ORP nebo KVS (Frank Bold, ©2005-2021).

Policie ČR

Při zjištění, které vyžaduje akutní jednání, je nejlepší přivolat na místo Policii ČR (dále jen „PČR“), která je ze zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR (dále jen „ZPČR“) podle § 40 odst. 1 oprávněna vstoupit bez povolení uživatele do obydlí, či jiné části na pozemku v případě, že věc nesnese odkladu, nebo jak přímo odkazuje § 40 odst. 2), jestliže má policista důvodné podezření, že se tam nachází týrané zvíře.

Podle zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „ZOP“) platí v § 74 odst. 3 písm. a) jestliže zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že se jedná o trestný čin, předá orgán PČR věc příslušným orgánům činným v trestním řízení. V případě, že jednání bude mít ve věci týrání zvířete znaky přestupku, předá PČR podle téhož právního ukotvení věc příslušnému orgánu ORP.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

Je možné podat podnět i na ORP, avšak zde platí jedna velká odlišnost od ostatních možností, kam se s podněty obrátit, a to, že ORP není povinna podnět od občana řešit a činit nějaké další kroky. Možnosti po posouzení podnětu jsou tři, tedy úřad situaci vyhodnotí se znaky trestného činu a předá věc orgánům činným v trestním řízení, nebo ve věci zahájí správní řízení anebo věc řešit nebude (Frank Bold, ©2005-2021). Jestliže dojde k zahájení správního řízení, ORP je povinna podle § 24a odst. 4 OZT si vyžádat odborný posudek od KVS, díky kterému bude ORP vědět, jak v řízení postupovat a jakou uloží sankci, případně ZO.

Krajská veterinární správa

V případech, kdy dojde k pochybení o správném zacházení se zvířaty, například je zvíře ve špatné fyzické kondici, zanedbané či nemá přístup k vodě nebo krmivu, se taková skutečnost

oznamuje nejčastěji na příslušnou KVS, podle místa, kde se takové zvíře nachází (Frank Bold, ©2005-2021). Tento orgán musí oznámení vždy prošetřit a provést další kroky.

Při provádění kontroly odborným pracovníkem KVS, má podle § 25 odst. 1 písm. a) a b) ZOZT možnost vstupovat na pozemky a do budov, kde se zvíře nachází. Může vyžadovat také od chovatele potřebné dokumenty a informace a také pořizovat fotodokumentaci (Frank Bold, ©2005-2021). KVS však nemá oprávnění vstupovat do obydlí chovatele, takže v případě, že je takový vstup nutný, zažádá o součinnost PČR k domovní prohlídce, která byla uložena na základě soudního rozhodnutí (Státní veterinární správa, 2019, s. 14).

Jestliže KVS při šetření nezjistí žádné pochybení, tak není třeba dále subjekt kontrolovat. Častěji však platí, že při šetření jsou nějaké závady zjištěny. Jedná-li se o závady, které lze nechat odstranit nebo napravit, vydá KVS podle § 22 odst. 1 písm. l) ZOZT rozhodnutí o závazném pokynu k odstranění zjištěných nedostatků. To je jediné opatření v rámci ZOZT, které neukládá ORP, ale ukládá ho KVS již při prováděné kontrole. Je to zejména z důvodu, aby mohl inspektor, který kontrolu provádí, okamžitě zareagovat na porušení právních předpisů k ochraně zvířat proti týrání (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 387). Nevylučuje se v takovém případě, aby KVS spolu s pokynem k odstranění nedostatků nemohla zároveň podat podnět ke správnímu řízení příslušné ORP (tamtéž). Každopádně v takovém případě je nutné, aby tyto dvě skutečnosti spolu kooperovaly a navazovaly na sebe. Bylo by totiž značně nelogické, kdyby inspektor uložil zrušení stálého úvazu zvířat [§ 9 odst. 1 písm. f) ZOZT] a nařídil rekonstrukci ustájení a zároveň by KVS podala návrh pro uložení zvláštního opatření utracení zvířete.

Pokyny k odstranění nedostatků jsou správními rozhodnutími, které popisují, jaké problémy byly zjištěny a ukládají, v jaké lhůtě mají být odstraněny (Müllerová, Černý, Doležal, 2016, s. 694). KVS po uplynutí lhůty stanovené k nápravě provádí kontrolu, zda byly nedostatky odstraněny. Dále má KVS kompetenci ukládání sankcí, jestliže zjistí, že došlo k porušení veterinárního nebo plemenářského zákona (Státní veterinární správa, 2019, s. 14).

Ovšem ne vždy dojde u chovatele k nápravě nedostatků, a proto dochází ze strany KVS podání návrhu k zahájení správního řízení příslušné ORP, který mimo jiné obsahuje odborný posudek vystavený veterinární správou. Zároveň s tím zmíní KVS návrh na potrestání pachatele (Frank Bold, ©2005-2021). V takovém případě je úřad povinen podnět od KVS projednat a zahájit správní řízení. Zde také platí podle § 24a odst. 3 ZOZT, že ORP je povinna neodkladně vyrozumět o výsledku řízení KVS, která podnět k řízení podala.

KVS může spolu s podnětem na zahájení správního řízení obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností navrhnout uložení zvláštního opatření (Frank Bold, ©2005-2021). Výčet možných zvláštních opatření bude podrobněji popsán v textu níže.

3.2 Správní řízení vedena obcemi s rozšířenou působností

Jak již bylo zmíněno, prostředky správního práva bude postižen ten, u koho KVS navrhla zahájení řízení, nebo u koho ORP vyhodnotila sama, že správní řízení zahájí. Správněprávní odpovědnost přichází ve chvíli, kdy se chovatel dopustil méně závažného porušení ZOZT.

Jednotlivé přestupky pak projednává obec s rozšířenou působností, jestliže věc neprojednává obec, ve které došlo k porušení obecně závazné vyhlášky (Jančářová, Dudová, Hanák, Pekárek, Průchová, Tkáčiková, 2015, s. 303). Při řízení o přestupku je pro obec závazné, aby byla zachována odbornost. Tu sama obec zajistit nemůže, proto je její povinnost, aby si vyžádala odborné vyjádření krajské veterinární správy podle § 24a odst. 4 ZOZ v případě, jestli ORP zahajuje správní řízení na podnět jiný než od KVS. Je tedy nutností, aby oba tyto orgány spolu spolupracovali pro dosažení efektivního výsledku v řízení.

Přestupky ve věci týrání zvířat vymezuje ZOZT, který se v části sedmé věnuje přímo jim. Přestupky jsou zde rozděleny na přestupky fyzických osob podle § 27 ZOZT a právnických a podnikajících fyzických osob podle § 27a ZOZT. Za takové přestupky lze uložit finanční postih označený jako pokuta.

3.2.1 Ukládání sankcí

S poslední novelou ZOZT se výrazně měnily výše finančních postihů. U přestupků fyzických osob byla dříve maximální možná hranice pokuty do výše 500 000 Kč, nyní je však dvakrát tak vyšší, tedy maximální výše je 1 000 000 Kč. Tuto hranici řadíme k přestupkům, kdy došlo ze strany chovatele k týrání, usmrcení zvířete bez důvodu, provedení pokusu na zvířeti bez povolení nebo například v případě, kdy chovatel nezabezpečil dostatečně zvíře, aby neublížilo cizímu člověku (Česko, 1992). Za přestupky jako je propagace týrání zvířat, pořádání kurzů bez akreditace na úseku ochrany zvířat nebo například nedodržení minimálních standardů na chov hospodářských zvířat, hrozí pokuta do výše 400 000 Kč. Přestupky s hranicí do 100 000 Kč hrozí například při nesplnění stanovenou povinností v souvislosti s tímto zákonem v obecně závazné vyhlášce obce

Dále pak u přestupků, kterých se dopustí právnická nebo podnikající fyzická osoba se maximální hranice zvýšila z 500 000 Kč na 3 000 000 Kč u nejzávažnějších přestupků.

Důvodem takového zvýšení sazeb je za prvé skutečnost, že se zvýšily sazby trestů za spáchané trestné činy týrání zvířat. Za druhé pak zejména proto, že výše pokut za týrání zvířat se diametrálně lišily v porovnání s jinými podobně správními přestupky, kde bylo možné postavit hodnotu ochrany zvířat na stejnou úroveň. Například můžeme pro porovnání zmínit, že dřívější sazba za nejzávažnější přestupky v rámci ochrany zvířat byla 500 000 Kč, zatímco pokuta za dovoz produktu s obsahem psí nebo kočičí kůže čítá 3 000 000 Kč (Jarošová, ©1995-2020). Za méně závažný přestupek pak lze uložit pokutu v maximální výši 1 000 000 Kč a za nejméně závažný maximálně 200 000 Kč (Česko, 1992).

Spolu s pokutou lze uložit zákaz chovu, propadnutí zvířete nebo zabrání zvířete. Nikdy však nelze uložit tato opatření bez finančního postihu. Také je nelze uložit v případě, že byl přestupek tak malého rozsahu, že finanční postih by dosahoval nejnižší možné hranice (Státní veterinární správa, 2019).

Zákaz chovu

Jistým preventivním opatření je zakázat chov chovateli, který se dopustil týrání na zvířeti a je možné předpokládat, že by se takové chování na zvířeti mohlo opakovat, nebo byl chovatel v posledních 3 letech potrestán či odsouzen za týrání zvířete (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 388).

Propadnutí zvířete

U propadnutí zvířete platí stejný předpoklad, jako u zákazu chovu. Tedy ORP může rozhodnout o propadnutí zvířete tehdy, kdy by chovatel mohl v týrání zvířete pokračovat a také, jestli byl v minulých 3 letech odsouzen nebo potrestán za přestupek ve stejné věci. Propadne zvíře i za předpokladu, že chovatel nezajistí dostatečnou péči o týrané zvíře. Propadnout zvíře může i v případě, že chovatel k němu nemá potřebná povolení, například v případě chovu exotických zvířat (Státní veterinární správa, 2019). V takových případech chovatel ztrácí vlastnictví ke zvířeti a vlastníkem zvířete se stává stát (Müllerová, Černý, Doležal, 2016, s. 696).

Zabrání zvířete

Zabrání zvířete se využívá v případech, kdy přestupek ve věci týrání zvířat spáchala osoba, která není vlastníkem zvířete a zároveň vlastník takové zvíře sám nezabezpečí i po jeho vyzvání. Opět zde platí, že vlastníkem se stává stát (Česko, 1992).

Evidence přestupků

S poslední novelou ZOZT přichází změna ohledně evidence přestupků. Z důvodu, že veřejnost stále více zvyšuje vnímání důležitosti ochrany zvířat, je zřejmé, že je třeba za určitých okolností využívat přísnějších trestů (Parlament, ©1995-2020). Nově se tedy podle § 27 odst. 15 a § 27a odst. 22 ZOZT určité přestupky zapisují do centralizované evidence přestupků, který spadá pod Rejstřík trestů. Evidence umožní napříč republikou náhled do seznamu chovatelů, kteří již nějaký přestupek ve věci týrání zvířat spáchali. Využijí to zejména ORP, kdy si budou moct ověřit, zda chovatel opakovaně netýral zvířata v jiných ORP. Takovou možnost dříve úřady neměly, a tedy nemohly ověřit, zda v jiné ORP nebylo vedeno správní řízení s takovým chovatelem. Jestliže se tedy v evidenci chovatel objeví ve více případech, bude to pro ORP větší příležitost uložit přísnější postih (Parlament, ©1995-2020).

3.2.2 Zvláštní opatření

ZO ukládá ZOZT a hrají důležitou roli při ochraně zvířat. Jedná se o tzv. preventivní a nápravné prostředky (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 387). To znamená, že mohou ovlivnit chování a konání chovatele vůči týranému zvířeti v konkrétním případě. Tedy nejde o peněžní plnění v rámci sankcí, ale o uložení povinnosti chovateli, aby napravit nedostatky nebo změnil své konání (tamtéž).

Konkrétní ZO může podle § 28a odst. 1 ZOZT ve správním rozhodnutí udělit obecní úřad obce s rozšířenou působností na návrh krajské veterinární správy. Jestliže však ORP takový návrh obdrží, dle zákona nemá povinnost správní řízení o nařízení zvláštního opatření zahájit. Je to pouze na ORP, zda se rozhodne řízení zahájit či nikoli. Návrh od KVS je pouhým podnětem k jeho zahájení. Proto dochází k rozdílům v počtech podaných návrhů ze strany KVS a počtem vydaných rozhodnutí o nařízení zvláštního opatření (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021, s. 11).

ORP, jestliže se rozhodne na podnět KVS zahájit správní řízení o zvláštním opatření, musí zároveň zahájit podle § 28a, odst. 7 ZOZT) správní řízení o přestupku, jestliže však ve věci už nebylo zahájené trestní řízení.

ORP může vybrat jedno z 5 zvláštních opatření daných zákonem ZOZT:

- Umístění zvířete do náhradní péče (§ 28a odst. 1 písm. a) a § 28b)
- Nařízení snížení počtu zvířat (§ 28a odst. 1 písm. b))

- Nařízení pozastavení činnosti (§ 28a odst. 1 písm. c))
- Nařízení utracení zvířete (§ 28a odst. 1 písm. d))
- Nařízení chovateli umožnit provádění péče o zvíře jinou osobou (§ 28a odst. 1 písm. e))

Náhradní péče

Umístění zvířete do náhradní péče se rozumí situace, kdy ORP nakáže chovateli vydat zvíře do této péče z důvodu jeho opakovaného týrání nebo špatného zdravotního stavu. Jestliže se chovatel bude zdráhat zvíře vydat, příslušný orgán jej odejme, jelikož má právo vstupovat do míst, kde se takové zvíře nachází (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 389).

Náhradní péče se ukládá zpravidla tehdy, kdy se předpokládá, že dojde k nápravě ze strany chovatele a existuje vidina navrácení zvířete zpět do péče chovatele (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021).

O zvíře v náhradní péči se stará pověřená osoba se zkušenostmi v chovu daného zvířete na základě sepsané smlouvy s obecním úřadem obce s rozšířenou působností. Náklady na náhradní péči platí vlastník zvířete (Müllerová, Černý, Doležal, 2016, s. 697).

Snížení počtu zvířat

Opatření, které ukládá vlastníkovu povinnost snížit skutečný stav chovaných zvířat. Může tak učinit darováním jinému chovateli, prodejem anebo také usmrcením, jestliže se jedná o zvířata týraná a ve špatném zdravotním stavu (Müllerová, Černý, Doležal, 2016, s. 699). Toto opatření se používá velmi často v případech, kdy vlastník chová velké množství zvířat, kde dochází k neregulovanému množení a chovatel pak není schopen zajistit zvířatům stanovený standard pro jejich život, tedy je možné takový chov označit za týrání (tamtéž).

Pozastavení činnosti

Takové nařízení neukládá zákaz činnosti, pouze její pozastavení. Děje se to v případech, kdy jsou zjištěny závady v chovu, které je možné označit za týrání. V takovém případě může ORP nařídit pozastavení činnosti do doby, dokud nebudou závady odstraněny. Tuto skutečnost pak musí přezkontrolovat KVS, která vyhodnotí nápravu a v případě odstranění závad doporučí obnovení činnosti (Státní veterinární správa, 2019).

Utracení zvířete

Utracení zvířete je možné nařídit v souladu s § 5 odst. 2 písm. b) ZOZT, který odkazuje, v kterých případech lze zvíře usmrtit. To je například poranění zvířete, oslabení nebo při nevyléčitelné nemoci zvířete. Utracení zvířete může provést pouze odborně způsobilá osoba k takovému výkonu (Česko, 1992, § 28a odst. 1 písm. d).

Nařízení umožnit provádění péče o zvíře jinou osobou

Jedná se o provádění péče v prostorách chovatele (Státní veterinární správa, 2019, s. 16). Zejména se jedná o obstarání hospodářských zvířat a to tehdy, kdy vlastník provádí péči o zvířata nedostatečně či nesprávně (Müllerová, Stejskal, 2013, s. 390). Pověřenou osobou se stane člověk, který uzavře smlouvu o provedení péče s ORP.

Předběžná náhradní péče

Ustanovení, které umožňuje okamžité odebrání zvířete. Toto opatření se používá v neodkladných případech, kdy rozhodujícím faktorem často bývá skutečnost, že díky předběžné náhradní péči bude větší šance na přežití týraného zvířete (Státní veterinární správa, 2019, s. 17). Toto opatření nespadá do výčtu zvláštních opatření, je to spíše okamžité opatření, které znemožní chovateli se zvířetem jakkoliv nadále nakládat. Předběžná náhradní péče musí však splňovat pár jistých podmínek podle § 28c odst. 1 ZOZT. ORP má možnost podle § 28c odst. 1. ZOZT uložit předběžnou náhradní péči za předpokladu, že ve správním řízení lze očekávat, že bude uloženo vlastníkovu propadnutí týraného zvířete, zabrání týraného zvířete nebo umístění týraného zvířete do náhradní péče.

Do doby, než se provede transport zvířete do předběžné náhradní péče, je majitel prostoru, ve kterém se zvíře nachází, povinen strpět vstup osobám, které byly pověřeny k výkonu činnosti k obstarání základních potřeb zvířete (Česko, 1992, § 28c odst. 4).

S poslední novelou zákona přichází i nová úprava, kdy je možné předběžnou náhradní péči uložit před samotným zahájením řízení o přestupku. Zde pak platí, že ORP je povinna zahájit řízení o přestupku v pořádkové lhůtě do 20 dní od vydání rozhodnutí o předběžné náhradní péči (Parlament, ©1995-2020).

3.2.3 Financování zvláštních opatření

S ukládáním zvláštních opatření je třeba nutné vyjasnit, kdo je zodpovědný za úhradu účelně vynaložených nákladů na obstarání zvířete. Mezi možnostmi spadá chovatel nebo vlastník týraných zvířat, člověk, který způsobil poškození zdraví zvířete a člověk, kterému bylo zvíře

odebráno. Existují však situace, kdy náklady platí ORP nebo MZ. V této kapitole popíšu, kdy k takovým situacím dochází.

Úhrada nákladů

V rámci financování zvláštních opatření se nákladům rozumí podle § 28d, odst. 4 ZOZT takové prostředky, které byly účelně vynaloženy na umístění týraného zvířete do náhradní péče nebo předběžné náhradní péče mj. obsahující mzdové a jiné náklady spojené s dále vykonávanou péčí o takové zvíře. Dále do nákladů spadá zajištění veterinární péče a potřebná léčba, zdravotnický materiál, přeprava zvířete a krmivo.

Za účelně vynaložené náklady podle § 28d, odst. 4 ZOZT se nepovažují takové náklady, které vznikly z důvodu průtahů správního řízení, které zavinila ORP. Tím se rozumí například takové náklady, které vznikly situací, kdy správní řízení ORP nezačala do 20. dne od rozhodnutí o předběžné náhradní péči (Parlament, ©1995-2020).

Zodpovědná osoba za stav zvířete/chovatel

V případě, že konkrétní osoba způsobila zdravotní problémy zvířeti, platí náklady vynaložené na obstarání takového zvířete právě tato osoba. Je nutné si zapamatovat, že taková osoba nemusí být vždy chovatelem. V ZOZT je stanoveno, že osoba je povinna zaplatit celou částku, i kdyby částka za léčbu přesáhla původní hodnotu zvířete (Česko, 1992, § 28a odst. 4). Jestliže došlo k odebrání zvířete a umístění do náhradní péče, tak takové náklady s tímto opatřením spojené platí člověk, kterému zvíře bylo odebráno (Česko, 1992, § 28a odst. 3). Když ORP rozhodne ve správním řízení o uložení zvláštního opatření, kdy nařídí chovateli, aby umožnil jiné osobě obstarávat zvíře na chovatelově pozemku, tak tuto péči cizí osobou platí chovatel (Česko, 1992, § 28a odst. 3). Stejně tak platí náklady spojené se snížením počtu zvířat (Česko, 1992, § 28a odst. 5).

O všech výše zmíněných nákladech rozhoduje ORP v rámci správního řízení. V případě, že zvíře bylo umístěno do náhradní péče a bylo rozhodnuto o výši nákladů, a vlastník zvířete za tyto náklady do 3 měsíců nezaplatí, může ORP rozhodnout, že se zvíře stane majetkem státu, který se o takové zvíře postará a zabezpečí ho. Vlastník zvířete o této možnosti musí být výslovně informován. Pokud osoba chovající zvíře není vlastníkem, tak může ORP za stejných podmínek rozhodnout o zabránění zvířete v případě, kdy vlastník za toto zvíře náklady také neuhradí a majitelem zvířete se opět stává stát (Česko, 1992, § 28a odst. 6).

Jestliže se stane zvíře majetkem státu, tak stát vystupuje, jedná a hospodaří prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. V takovém případě stát může okamžitě po získání zvířete jednat a nakládat s ním. Tudíž jej může prodat, darovat, nebo v případě hospodářských zvířat poslat na jatka, a tím minimalizovat náklady na zvíře a péči o něj (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021).

Exekuce

Jestliže zodpovědná osoba za stav zvířete nebo chovatel neplatí za účelně vynaložené náklady, přichází vždy na řadu vymáhání finančních prostředků pomocí exekuce. Exekučně lze vymáhat náklady na ZO podle § 28a odst. 6 ZOZT, tedy náklady, které vznikly umístěním zvířete do náhradní péče, nebo vznikly léčbou týraného zvířete.

Cílem právní úpravy je, aby ORP zkoušely vymáhat od chovatelů účelně vynaložené náklady na ZO pomocí exekucí.

Jestliže se však jedná o náklady vzniklé při ukládání předběžné náhradní péče, která trvá po dobu správního řízení, není možné takové náklady vyčíslit a stanovit tak jejich výši. Je to zejména z důvodu, že nelze stanovit, jak dlouho bude správní řízení ve věci přestupku trvat a s ním tedy délku předběžné náhradní péče a náklady s ní spojené. ORP by měly tedy dělat maximum pro to, aby se řízení neprotahovala jejich vinou (Parlament, ©1995-2020). Nemohou však zajistit, aby řízení nebylo protahováno ze strany účastníků, kteří odpovídají za původ vzniku správního řízení. U předběžné náhradní péče tedy nelze náklady vymáhat pomocí exekuce (Parlament, ©1995-2020).

Obce s rozšířenou působností

Pro ORP přichází nepříjemná situace tehdy, kdy uložila ZO, se kterými vznikly také účelně vynaložené náklady a chovatel za tyto náklady nezaplatil a ani se je nepovedlo získat pomocí exekuce. ORP je tedy zodpovědná za obstarání zvířete a náklady je nucena zaplatit z vlastního rozpočtu. Existuje možnost pro ORP požádat o finanční pomoc MZ, ovšem žádost je podmíněna splněním několika požadavků. Více o finanční pomoci je popsáno níže.

Ministerstvo zemědělství

V případě, že chovatel nezaplatil za účelně vynaložené náklady podle § 28a odst. 1 písm. a) a e), tedy za náhradní péči a za péči o zvíře vykonávanou jinou osobou, a ani se je nepovedlo z dlouhodobého hlediska exekučně vymocit, může ORP přistoupit k žádosti o úhradu nákladů ústřední orgán. Pro podání takové žádosti podle § 28d, odst. 2 platí:

- Účelně vynaložené náklady přesáhly 200 000 Kč ve vztahu k jednomu chovateli
- Zvláštní opatření trvá déle jak 3 měsíce
- Exekuce byla neúspěšná

U podání takové žádosti je nutné, aby ji ORP podala nejpozději 3 měsíce po obdržení o neúspěšné exekuci exekutorem a nejpozději do 2 let od zahájení neúspěšné exekuce (Česko, 1992, § 28d, odst. 2).

Jestliže se jedná o úhradu nákladů za předběžnou náhradní péči ministerstvem zemědělství, tak tam musí být podle § 28d, odst. 1, ZOZT splněno:

- Účelně vynaložené náklady přesáhly 200 000 Kč ve vztahu k jednomu chovateli

Žádost může ORP podat nejpozději do 3 měsíců od doby, kdy účelně vynaložené a uhrazené náklady přesáhly finanční hranici 200 000 Kč.

V případě, že v přestupkovém řízení bude chovatel pravomocně uznán vinným, tak mu automaticky vznikne podle § 28d, odst. 3, ZOZT povinnost uhradit všechny účelně vynaložené náklady, které zaplatilo MZ na žádost ORP, které jsou výše vypsány.

Tímto nově vzniklým ustanovením se předchází nepříjemným situacím pro ORP, které ve finančně náročných případech nemají často dostatek prostředků ze svých rozpočtů, které by mohly využít na pokrytí všech účelně vynaložených nákladů do doby, než by je uhradil chovatel. Finanční pomoc od MZ platí na jakýkoliv druh zvířete. Zároveň se ale ze strany státu předpokládá, že stanovená minimální finanční hranice, kdy mohou ORP žádat o úhrady nákladů MZ, která je 200 000 Kč, není pro rozpočet ORP nepřekonatelná částka. Tím je myšleno, že náklady nepřesahující hranici 200 000 Kč by měly ORP zvládnout uhradit ze svých rozpočtů obce bez nápomoci státu. Navíc je zde stále možnost, že i tyto náklady mohou vymáhat ORP ze strany chovatelů (Parlament, ©1995-2020). Ovšem úprava v zákoně v případě, že by jedna ORP řešila v jednom roce více zvláštních opatření, u kterých by vznikly náklady těsně do 200 000 Kč k jednomu chovateli, chybí. V takových případech se stává ZO opět pro ORP nevýhodným, jelikož při neschopnosti získat peníze pomocí exekuce, mohou vzniknout velmi velké zásahy do rozpočtu obce.

I přesto s poslední novelou ZOZT, tedy vytvořením možnosti pro ORP, aby mohly zažádat od určité částky a podmínek o finanční pomoc MZ, mají zvířata o něco větší šanci, aby se jim dostala například náhradní péče místo usmrcení.

Dotační program

Dotační program 23. A. přichází na řadu tehdy, když zodpovědná osoba za stav zvířete nebo chovatel neuhradil náklady spojené s obstaráním zvířete v náhradní nebo předběžné náhradní péči a zároveň se zatím nepovedlo tyto náklady získat pomocí exekuce.

Dotační program označený 23. A. slouží jako „podpora obcím na zajištění nákladů péče o hospodářská zvířata umístěná do náhradní péče“. Platí zde stejné podmínky k žádosti jako § 28d ZOZT, avšak je nutné zdůraznit, že narozdíl od novely zákona a její možnosti získat podporu od MZ, se tento dotační program vztahuje pouze na skot a koně (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021). Existence dotačního programu je důvodem, proč je stanovena hranice 200 000 Kč pro žádosti ze strany ORP na úhrady nákladů MZ, jedná-li se o náklady vzniklé k jinému druhu zvířeti. Jde o soulad částky mezi dotačním programem 23.A a mezi § 28d, odst. 1 a 2, ZOZT, ve kterém nejsou omezené druhy zvířete.

ORP, která je žadatelkou o dotaci, je povinna náklady vymáhat exekučně od chovatele i v případě, že již o dotaci zažádala, či dokonce ji získala. Jestliže se ORP povede část peněz, nebo dokonce celou částku od chovatele získat, tak je povinna o tuto částku vrátit peníze z dotace zpátky MZ (Tomčíková, ©2021).

Lhůta pro podávání žádostí o dotaci 23. A. je vždy po celý rok, tedy od začátku nového roku až do jeho konce.

3.3 Trestní řízení v oblasti týrání zvířat

U trestněprávní odpovědnosti se pojednává o spáchání trestného činu, tedy protiprávního jednání a uložení trestněprávního trestu. Ty projednává a rozhoduje vždy v trestním řízení pověřený soud.

Ve věci týrání zvířat se dopustí trestného činu podle § 302 odst. 1 TZ ten, kdo surovým způsobem veřejně či na veřejném místě týrá zvíře. Při surovém způsobu je způsobována větší míra bolesti a odchyluje se od běžných případů týrání (Šámal, 2010, s. 2747). Přísnost trestu se pak odvíjí podle toho, zda bylo týrání vykonáváno opakovaně, nebo zda týranému zvířeti byly způsobeny trvalé následky na zdraví, popřípadě takovému jednání podlehl. Dále se pak trest zpřísňuje, jestliže pachatel týral větší množství zvířat, počínaje od sedmi zvířat a více (Česko, 2012). Tresty se pak pohybují od zákazu činnosti nebo propadnutí věci, až po tresty na 6 let odnětí svobody při spáchání těch nejzávažnějších trestných činů.

Dále pak § 303 odst. 1. a 2. TZ vymezuje trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, kdy zvířeti pachatel způsobí trvalé následky či smrt. V takovém případě může pachatel dostat trest odnětím svobody až na šest měsíců. Jestliže takové následky způsobí na větším počtu zvířat, trest může dosahovat odnětím svobody až na dvě léta.

Změnami jak v oblasti zvýšení pokut za přestupky, tak zvýšení trestů za trestné činy za týrání zvířat, můžeme pozorovat, jak se v české společnosti zvětšuje zájem chránit zvířata.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA CHOVU A KONTROL HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Počty podnětů od občanů na podezření na nevhodné chovy zvířat či jejich týrání v posledních letech roste. Ačkoliv tím roste větší zatížení pro KVS ve formě prošetření takových oznámení, je nutné zmínit, že pomocí větší všímavosti občanů je možné odhalit více nevhodných chovů a tím zabezpečit větší množství zvířat. V této kapitole analyzují, jak si vedou chovy ve Zlínském kraji.

4.1 Charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj byl spolu s dalšími třinácti existujícími kraji založen 1. ledna 2000 na základě Ústavního zákona o vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Od té doby platí rozčlenění Zlínského kraje na čtyři okresy, a to okres Zlín, Vsetín, Kroměříž a Uherské Hradiště, které dohromady čítají 307 obcí, z toho 30 měst a 6 městysů a dohromady má kraj 13 obcí s rozšířenou působností. Podle NUTS 2, tedy regionů soudržnosti, se Zlínský kraj nachází na východě regionu Střední Moravy (Lochmannová, 2017, s. 33). Hranice sdílí na jihozápadě s krajem Jihomoravským, s krajem Olomouckým sousedí na severozápadě a s Moravskoslezským krajem tvoří hranici v severní části. Na východní straně kraje sousedí se Slovenskou republikou. Rozloha kraje je 3 963 km² a je tedy čtvrtým nejmenším krajem v České republice. Počet obyvatel k 1. 1. 2021 je pro Zlínský kraj 580 119 a jejich průměrný věk je 43,4 let. Hustota zalidnění je ke stejnému datu 146 obyvatel/km² (Český statistický úřad, 2021).

Členitost kraje je rozmanitá, najdeme zde však zejména kopcovité terény a spadají do něj Javorníky, Chřiby, část Dolnomoravský úval a dvě chráněné krajinné oblasti, a to Beskydy a Bílé Karpaty. Hlavním vodním tokem je řeka Morava, do které se vlévá většina ostatních toků z kraje, jako Dřevnice, která protéká statutárním městem Zlín a městem Otrokovice. Bečva Vsetínská i Rožnovská se u města Valašské Meziříčí stávají jednou řekou a v oblasti Hané se Bečva vlévá do Moravy. Dalším přítokem do řeky Moravy je řeka Olšava, která pramení v Bílých Karpatech.

Průmysl v kraji převažuje zpracovatelský, nejčastěji se jedná o podniky dřevozpracující, kovodělné, elektrotechnické a textilní. V nerostném bohatství dominují štěrkopísková ložiska, která jsou celorepublikového významu. V kraji najdeme i naleziště ropy nebo zemního plynu, ovšem ve velmi omezeném množství.

Kraj je lukrativní turistickou destinací, jelikož zde najdeme bohatou škálu památek přírodních, historických i kulturních a také turistického vyžití. Pro turistiku se nabízejí chráněné krajinné oblasti, primárně tak Pustevny a biosférická rezervace Bílé Karpaty, dále Hostýnské vrchy s dominujícím poutním místem Hostýn. U památek je třeba zmínit Podzámecká a Květná zahrada spolu s arcibiskupským zámekem v Kroměříži, které jsou zapsány do Listiny světového dědictví UNESCO. Dalšími unikátními památkami jsou Archeoskanzen Modrá, zámek Buchlovice, barokní chrám Velehrad nebo skanzen Rožnov pod Radhoštěm. Rozmanitá síť cyklostezek nabízí cestu až k ZOO Zlín, nebo prozkoumat turistickou lokalitu Bařova kanálu. Zlínský kraj se může chlubit i velkým podílem lázeňských center, kterým dominuje komplex lázní Luhačovice, ale řadíme sem i lázně v Ostrožské nové vsi nebo komplex v Kostelci u Zlína.

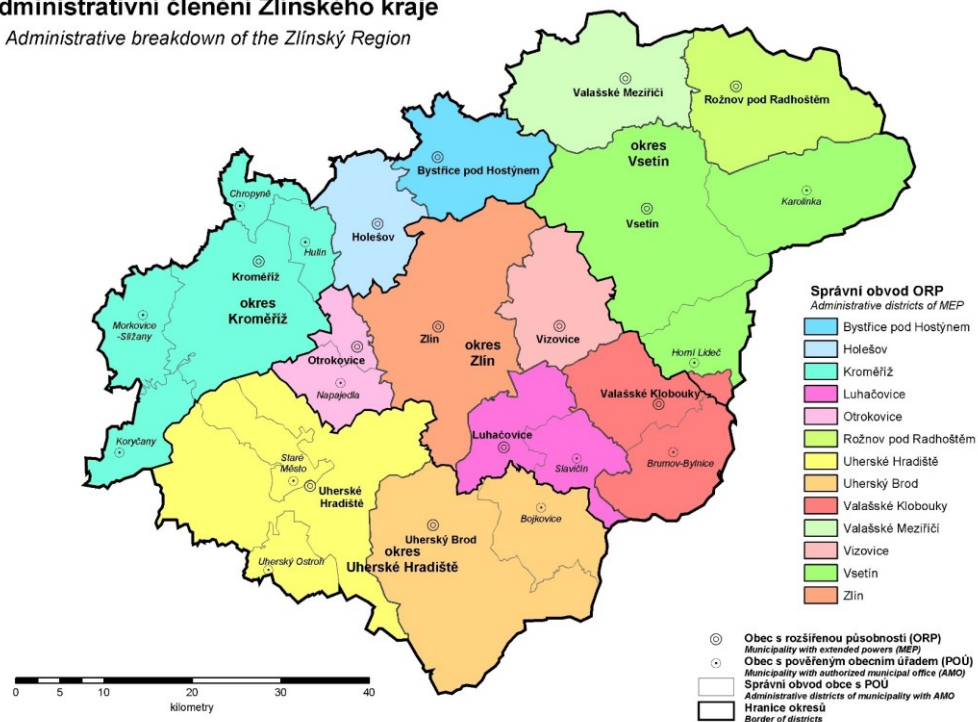
Okres Zlín – Zlínský okres je druhým největším ve Zlínském kraji rozlohou, počtem obyvatel však drží první místo. K 31. 12. 2019 je v kraji přes 190 tisíc obyvatel. Pod Zlínský kraj spadá pět ORP, a to Otrokovice, Luhačovice, Vizovice, Valašské Klobouky a Zlín, který je také statutárním městem (Český statistický úřad, 2021).

Okres Kroměříž – Počtem obyvatel je okres Kroměříž nejmenší, čítá pouze 105 tisíc obyvatel. Okres má tři ORP, Kroměříž, Holešov a Bystřici pod Hostýnem. Kolem oblastí řeky Moravy se daří zemědělství a pěstování náročnějších plodin (Český statistický úřad, 2021).

Okres Vsetín – Rozlohou je největším okresem v kraji, hustotou zalidnění má však se všech okresů nejnižší (125 ob. na km²). Velká rozloha území, převážně pak horské oblasti, je využívána k zemědělské produkci, nejčastěji k pastevectví dobytka. Okres Vsetín má 3 správní obvody ORP, a to Vsetín, Valašské Meziříčí a Rožnov pod Radhoštěm (Český statistický úřad, 2021).

Okres Uherské Hradiště – Okres se počtem 141 tisíc obyvatel dost podobá Vsetínskému okresu. ORP jsou v okrese zastoupena Uherským Hradištěm a Uherským Brodem. V okrese se vyskytuje velké využití jak pro zemědělství a pěstování plodin, tak pastevectví a chov dobytka (Český statistický úřad, 2021).

Administrativní členění Zlínského kraje
Administrative breakdown of the Zlínský Region

Obrázek 1: Administrativní členění – Zlínský kraj (Český statistický úřad, 2015)

4.2 Chovy hospodářských zvířat ve Zlínském kraji

Velikosti chovů hospodářských zvířat ve Zlínském kraji nijak zvlášť nevynikají při porovnání s Českou republikou. Chovy bývají podrobeny kontrolám, ať už ohlášeným nebo neohlášeným a kontrolují, zda nedochází k porušování legislativy upravující podmínky pro dobré životní podmínky zvířat (dále jen „DŽPZ“). Dochází také ke kontrolám chovatelů, kteří jsou žadateli o poskytnutí dotace na DŽPZ, zda splňují stanovené podmínky a zda tedy čerpají finanční prostředky oprávněně. Pro analýzu chovu hospodářských zvířat ve Zlíně využijí dat získaných z Českého statistického úřadu a doplním je o získané informace na základě žádosti o ně v rámci zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

Stav hospodářských zvířat ve Zlínském kraji

Z tabulky vyplývá, že stav skotu se meziročně moc nemění a drží se i poměr krav z celkové kategorie skotu na přibližně 1/3. Produkce prasat se v kraji každým rokem snižuje, v porovnání s rokem 2015 s rokem 2020 byl pokles o 25,3 %. Počet ovcí se od roku 2017 meziročně snižoval o přibližně 800 kusů. Kategorie drůbeže zaznamenává v roce 2017

3. nejvyšší podíl z celé České republiky, ale další roky se snižuje, zejména mezi rokem 2018 a 2019.

Tabulka 1 Stav hospodářských zvířat – Zlínský kraj

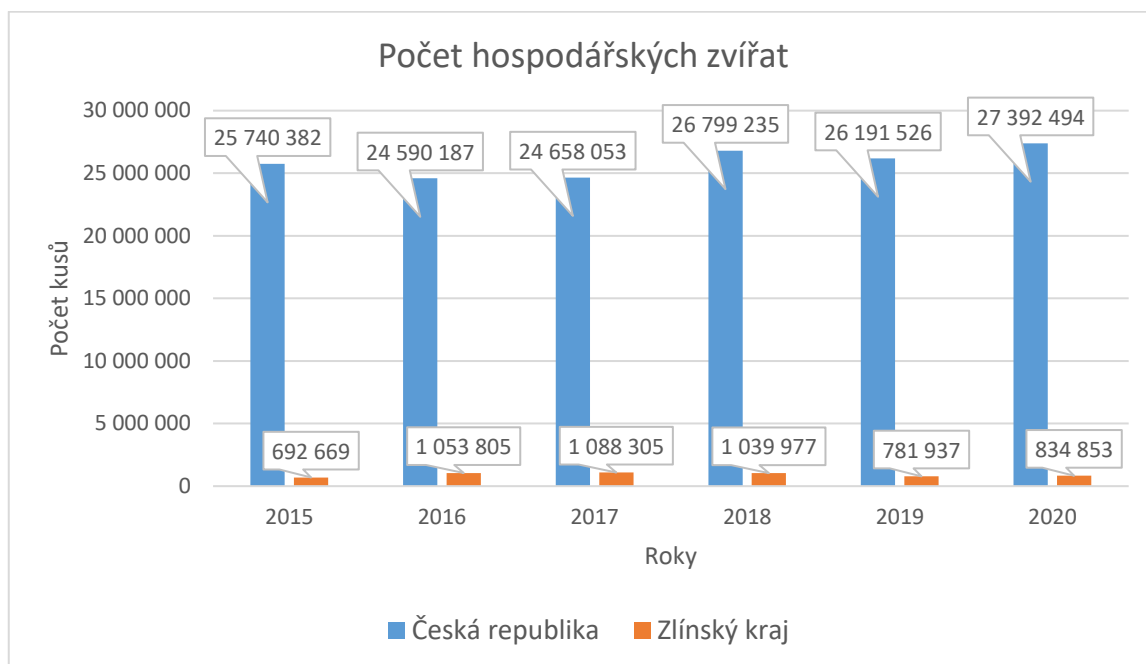
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skot	62 280	61 024	60 647	63 927	63 748	63 062
- z toho krávy	27 261	27 461	27 132	27 758	27 901	28 385
Prasata	95 697	56 082	74 509	76 670	75 377	71 531
- z toho prasnice	5 160	3 885	3 929	4 806	4 525	4 710
Ovce	22 694	22 519	23 454	22 744	21 979	21 083
Drůbež	510 135	912 301	927 805	874 811	618 825	677 390
- z toho slepice	116 547	147 111	149 127	156 788	129 728	102 545
Koně	1 863	1 879	1 890	1 825	2 008	1 787

Zdroj: (Český statistický úřad, 2021 - vlastní zpracování)

Vývoj počtu hospodářských zvířat ve Zlínském kraji v porovnání s celou Českou republikou v letech 2015-2020

Zlínský kraj má v porovnání s Českou republikou vcelku malé množství hospodářských zvířat. Je nutné ale vzít v potaz, že kraj Zlínský je čtvrtým nejmenším krajem v ČR. V roce 2015 je ve Zlínském kraji nejnižší počet celé kategorie hospodářských zvířat z důvodu velmi malého podílu drůbeže, jak už vyplývá z předchozí tabulky. Od roku 2016 se hospodářská zvířata v kraji drží nad 1 milionem kusů. Zajímavý je rok 2018, kdy v ČR dochází k druhému nejvyššímu počtu hospodářských zvířat za posledních 6 let, ale naopak ve Zlínském kraji dochází k jejich úbytku a nižší hodnoty pokračují i do současnosti.

Graf 1 Vývoj počtu hospodářských zvířat ve Zlínském kraji a České republice

Zdroj: (Český statistický úřad, 2021 - vlastní zpracování)

Provádění úředních kontrol hospodářských zvířat v České republice

V České republice, jak plyne z uvedených dat v tabulce 2, je poměrně klesající tendence v prováděných kontrolách v chovech hospodářských zvířat. I přes skutečnost, že v posledních třech letech celkový počet hospodářských zvířat napříč celou republikou vzrostl. Dále je třeba poznamenat, že ačkoliv kontroly četnost snižují, naopak zjištěná chybovost během kontrol stoupá. Kontroly jsou plánovány na základě každoročně stanovené analýzy rizik, ve které se volí parametry pro určení, v jakých chovech bude provedena kontrola. V tomto případě se tak jedná o kontroly plánované. Parametry jsou stanovené na počet zvířat v hospodářství, o jaké druhy zvířat se jedná, kdy byla v chovu provedena naposledy kontrola či zda byly zjištěny nějaké nedostatky v chovu při minulé kontrole. KVS pak dostanou seznam se subjekty (chovateli), u kterých má být provedena kontrola. V seznamu se zmiňuje základní charakteristika subjektu, tedy identifikační údaje, adresa chovu, jaká činnost je se zvířaty prováděna a další informace, které pomohou ve sledování subjektu.

Největší počet nedostatků v rámci kategorie hospodářských zvířat bylo zjištěno v roce 2019, kdy chybovost byla potvrzena při 479 provedených kontrolách. Při počtech zvířat na kusy, podle zjištěných nedostatků, je nutné zohlednit kategorie chybových chovů. Tedy je rozdíl, kdy se kontrolují chovy se skotem a kdy naopak chovy s drůbeží, která má daleko početnější

zastoupení. Z tohoto důvodu můžeme vysvětlit rapidní skok v počtech zvířat, kterých se týkaly nedostatky v roce 2018 na rozdíl od roku 2017 nebo 2016. Nedostatky se nejčastěji týkají nedodržení minimálních standardů pro hospodářská zvířata, které stanoví vyhláška 208/2004 Sb., nedostatečného přísunu krmiva a napájení, nevhodné chovatelské prostory nebo nezajištění nezbytných pomůcek.

Tabulka 2 Počty provedených kontrol chovů hospodářských zvířat - ČR

Kontroly hospodářských zvířat	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet provedených kontrol	3 550	3 452	3 241	2 926	2161	1 901
Počet kontrol se zjištěnými nedostatky	384	396	347	422	479	403
Počet zvířat, kterých se nedostatky jednaly	-	128 399	119 109	514 576	-	-
Počet podnětů ORP k zahájení správního řízení	-	190	132	173	-	-

Zdroj: (Státní veterinární správa 2017-2019, vlastní zpracování)

Z veřejně dostupných zdrojů se dá zjistit pouze pár informací ohledně provedených kontrol hospodářských zvířat ve Zlínském kraji. Průměr počtů provedených kontrol se však pohybuje na 400 šetření za rok v kategorii hospodářská zvířata. Zjištěné nedostatky mají napříč roky lehce stoupající tendenci, zejména v roce 2019 bylo kontrol se závadou zjištěných 91 případů. Zároveň však ten stejný rok bylo provedeno nejvíce kontrol. Nejčastěji se jako závady objevují špatné pečovatelské podmínky, nevhodné ustájení, nedostatečný přísun krmiva a zároveň s tím souvisí podvýživa zvířat.

Z toho počet podnětů pro ORP k zahájení správního řízení ve Zlínském kraji, získala od KVS v letech 2015-2020 bylo dohromady 76 podnětů. Nutné je zde upozornění, že se jedná o podněty týkající se opět kategorie hospodářských zvířat. Ve všech případech ORP uložily sankci, s výjimkou let 2019 a 2020, kdy byl vždy 1x použit správní trest napomenutí.

Tabulka 3 Počty provedených kontrol chovů hospodářských zvířat - Zlínský kraj

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet provedených kontrol	-	-	384	-	426	387
Počet kontrol se zjištěnými nedostatky	-	-	51	76	91	74
Počet podnětů ORP k zahájení správního řízení	4	17	16	11	13	15

Zdroj: (zpracováno z poskytnutých informací podle zákona 106/1999 z KVS Zlín; Vaňatová 2020; Vaňatová 2021 – vlastní zpracování)

Podněty k zahájení správního řízení v oblasti ochrany zvířat proti týrání kategorie hospodářských zvířat, obdržely v průběhu let 2015-2020 všechny ORP až na jedinou ORP Holešov, která žádný takový podnět neobdržela. V roce 2015 nebyl podán žádný podnět v celém okrese Kroměříž, dále pak v roce 2019 byl bez jediného podnětu okres Uherské Hradiště.

Tabulka 4 Podněty k zahájení správního řízení – Zlínský kraj

2015	Vizovice, Vsetín, Uh. Hradiště, Val. Meziříčí
2016	Kroměříž, Val. Klobouky, Uh. Hradiště, Luhačovice, Zlín, Vizovice, Bystřice p. Hostýnem
2017	Uh. Brod, Val. Klobouky, Kroměříž, Val. Meziříčí, Vsetín, Otrokovice, Zlín
2018	Uh. Hradiště, Zlín, Kroměříž, Vsetín, Val. Meziříčí, Bystřice p. Hostýnem, Rožnov p. Radhoštěm
2019	Vsetín, Otrokovice, Kroměříž, Val. Klobouky
2020	Vsetín, Val. Klobouky, Uh. Hradiště, Zlín, Kroměříž

Zdroj: (zpracováno z poskytnutých informací podle zákona 106/1999 z KVS Zlín – vlastní zpracování)

Kontroly podmíněnosti

Kontroly podmíněnosti neboli také „cross compliance“ jsou vedeny vůči subjektům, kteří žádají o dotaci na DŽPZ. Pro vyplácení dotací jsou subjekty podmíněné ke splnění standardů DŽPZ. Aby měli žadatelé možnost získat dotaci, je třeba aby touto kontrolou prošli, jestliže se objevili v analýze rizik. Kontrolují se zejména požadavky stanovené směrnicemi Evropské rady a Evropským parlamentem.

Kontroly bývají plánované podle předem stanovené analýzy rizik a neplánované, které se uskutečňují na základě provedené úřední kontroly, kdy došlo ke zjištění nedostatků související s chovem. V letech 2016-2018 bylo každým rokem provedeno téměř 300 plánovaných kontrol podmíněnosti, kdy v roce 2016 bylo zjištěno u devíti subjektů k porušení DŽPZ. Dále v roce 2017 se počet subjektů se zjištěným porušením zmenšil na 4 a v roce 2018 porušili DŽPZ pouze 2 subjekty ze všech kontrolovaných.

Tabulka 5 Kontroly podmíněnosti - ČR

Kontroly podmíněnosti	2016	2017	2018
Počet plánovaných kontrol podmíněnosti	289	292	279
Subjekty, které porušily DŽPZ	9	4	2

Zdroj: (Státní veterinární správa 2017-2019, vlastní zpracování)

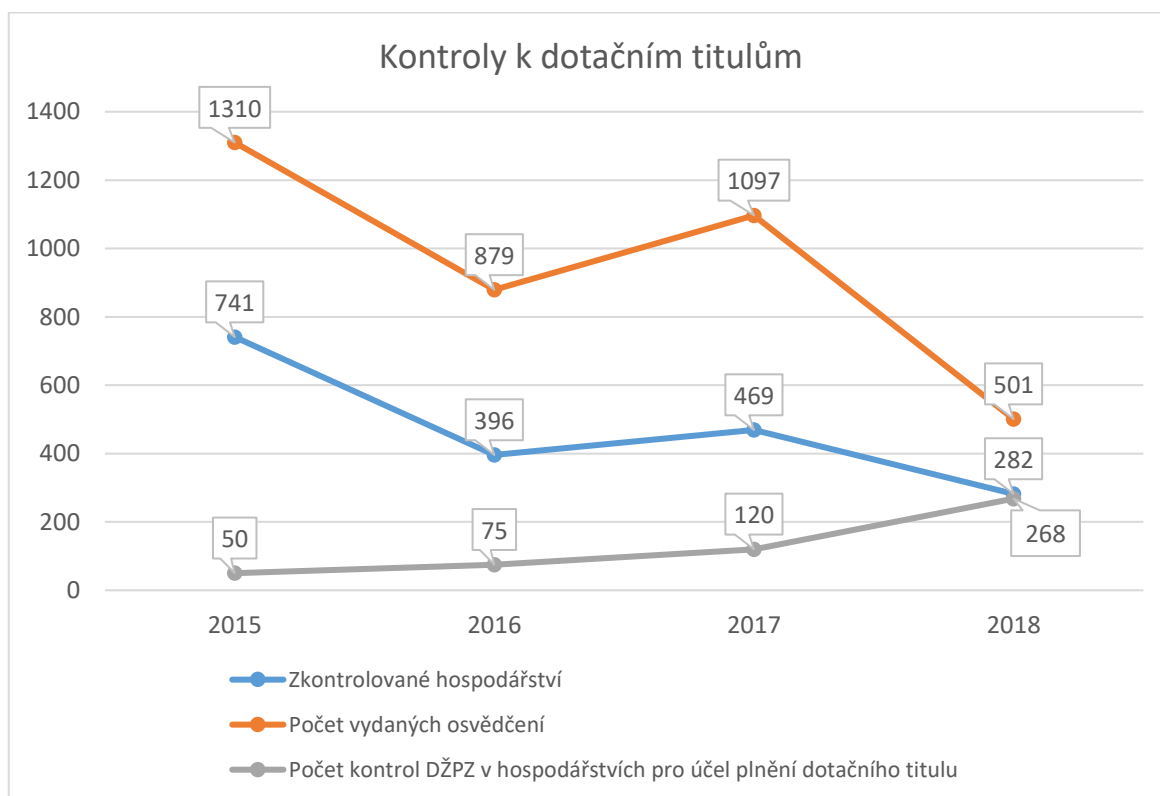
Kontroly dotačních titulů

Od roku 2015 provádí SVS kontroly hospodářství, které zažádaly o dotaci na dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ) a vydávají osvědčení, které následně slouží jako podklad pro udělení dotace. Požadavky na DŽPZ vychází z nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat. SVS má uzavřenou dohodu se Státním zemědělským intervenčním fondem (dále jen „SZIF“) a je na jejím základě delegována k provádění kontrol, zda žadatelé plní DŽPZ. SZIF podává každý rok seznam hospodářství, které se musí zkontrolovat. Seznam tvoří žadatelé, kteří byli vybráni na základě analýzy rizika. Každý rok je nutné provést minimálně 5 % kontrol ze všech žadatelů celorepublikově (Semerád aj., 2019).

Kontrola dotačního titulu předchází kontrola podmíněnosti a také vydání osvědčení. V případě, že nebudou splněny požadavky během kontroly podmíněnosti, nedojde následně ani ke kontrole dotačního titulu, jelikož žádná dotace přidělena nebude.

Z grafu 3 vidíme, že počet vydaných osvědčení je většinou jednou tak větší, jak počet zkontrolovaných hospodářství. Je to z důvodu, že subjekt, který žádá o dotaci, často nežadá jen na jedno opatření. Tedy subjekt má právo žádat v rámci dotace na opatření DŽPZ osvědčení na více podopatření a získat tak větší finanční podporu. Můžeme si všimnout, že rokem 2018 se velmi snížily počty zkontrolovaných hospodářství a také počty vydaných osvědčení. Je to z důvodu, kdy o dotaci na DŽPZ žádají stejné subjekty každý rok a v případě, že v jejich chovu nedošlo k výrazným změnám, tak nepotřebují osvědčení na každý rok nové. V tabulce č. 6 lze potvrdit, že počty obdržených žádostí o dotace se nezmenšily. Naopak u počtů provedených kontrol, které se provádí v rámci dodržování DŽPZ u subjektů čerpající prostředky z dotace, vidíme každoroční nárůst. V roce 2015, kdy byly dotace na DŽPZ novým opatřením, nebyly efektivně sestavené analýzy rizik u chovatelů, a tak se kontroly navyšovaly až postupem času. V roce 2018 už můžeme vidět, že bez problému kontroly překročily stanovenou hranici 5 % pro kontrolu žadatelů o dotaci.

Graf 2 Kontroly k dotačním titulům na DŽPZ a vydávání osvědčení - ČR

Zdroj: (Státní veterinární správa 2017-2019, vlastní zpracování)

Poskytnuté finanční prostředky v rámci dotace na DŽPZ

Počtem obdržených žádostí se rozumí, kolik bylo v daném roce žadatelů o dotaci na opatření pro DŽPZ. Data jsou uvedena v rámci celé České republiky za roky 2015-2020, jelikož rok

2015 byl prvním, kdy byly poskytnuty dotace na opatření DŽPZ. První rok bylo obdrženo nejméně žádostí, tedy od 806 žadatelů. Nejvyšší zájem byl ihned o rok později, tedy v roce 2016, kdy o dotaci na opatření DŽPZ podalo žádost 917 žadatelů. V roce 2016 byly poskytnuty ve srovnání s pozdějšími roky, daleko nižší prostředky pro žadatele. Výše podpory se razantně změnila rok poté, tedy v roce 2017, kdy SZIF vyhradil o 333 milionů Kč navíc. Dále se poskytnuté prostředky pohybují okolo 750 000 milionů Kč a z toho je vždy částka rozdělena na prostředky, které vyplatila ČR a které EU. Z tabulky můžeme vidět, že rozdělení částek je téměř rovnoměrné, tedy každý platí půlku z celé sumy vyplacených prostředků. Z roku 2020 zatím neznáme přesnou sumu vyplacených prostředků, podpora byla připravena na 755 milionů Kč.

Tabulka 6 Vyplacené prostředky na dotaci DŽPZ ze SZIF

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obdržených žádostí	806	917	905	913	897	909
Vyplacené prostředky celkem (v tis. Kč)	-	433 167	766 906	742 605	723 495	755 000
- ČR	-	218 751	387 290	375 018	365 365	-
- EU	-	214 416	379 616	367 587	358 130	-

Zdroj: (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013 – vlastní zpracování)

5 ANALÝZA UKLÁDÁNÍ ZVLÁŠTNÍCH OPATŘENÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Potřebná data k analýze byla v podkapitole 5.1 získávána v rámci zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, kdy jsem zažádala KVS Zlín o poskytnutí informací k uloženým ZO. Ze strany KVS mi však data poskytnuta nebyla, a tedy jsem zažádala o informace jednotlivé ORP Zlínského kraje, kdy mi informace byly poskytnuty od osmi ORP.

5.1 Ukládání zvláštního opatření pro hospodářská zvířata

Ve Zlínském kraji se moc zvláštních opatření dosud neuložilo. Z následující tabulky vidíme, že ZO bylo v letech 2015-2020 poprvé uloženo v roce 2018, a to ve Zlíně, kdy se týkalo psa. O rok později byly od KVS navrženy dva návrhy na ZO, a to pro ORP Zlín a Bystřice pod Hostýnem. Opět se návrhy netýkaly hospodářských zvířat, ale psů. Ve Zlíně ZO nebylo pro psa uloženo z důvodu, že jeho majitelka jej odvezla na neznámé místo a nebylo možné ho nalézt. V případě návrhu na uložení ZO nebylo uloženo v Bystřici pod Hostýnem z důvodu, že řízení ve věci stále probíhá. Až v roce 2020 je zaznamenáno uložení ZO, které se vztahovalo k hospodářským zvířatům. Nastalo tak ve třech případech, konkrétně v ORP Zlín, kde byly dva návrhy a s jedním návrhem se potýkala ORP Vsetín. Dva případy z toho dopadly uložení ZO podle § 28a odst. 1 písm. b) - e) ZOZT. V třetím případě ZO uloženo nebylo z důvodu, že majitel zvíře prodal nebo utratil, a proto nebylo možné pokračovat v řízení o ZO.

Tabulka 7 Podněty a uložení ZO na hospodářský zvířata– Zlínský kraj

Podněty k uložení ZO	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet podnětů ORP k uložení zvláštního opatření (§ 28a odst. 1 písm. a) - e) ZOZT)	0	0	0	1	2	3
Počet případů uložení náhradní péče (§ 28a odst. 1 písm. a) ZOZT)	0	0	0	1	0	0
Počet uložení jiných zvláštních opatření podle (§ 28a odst. 1 písm. b) - e) ZOZT)	0	0	0	0	0	2
Počet případů, kdy nebylo o uložení ZO rozhodnuto	0	0	0	0	2	1

Zdroj: (zpracováno z poskytnutých informací podle zákona 106/1999 z jednotlivých ORP Zlínského kraje – vlastní zpracování)

Informace k tabulce č. 7 poskytlo pro tuto práci osm ORP z třinácti dotazovaných z celého Zlínského kraje. Data se tedy týkají ORP Vsetín, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Klobouky, Bystřice pod Hostýnem, Zlín, Otrokovice, Uherský Brod a Uherské Hradiště.

Zjištění, že ZO se ve Zlínském kraji dosud téměř neukládala, bylo zjištěno až postupným sběrem dat a velmi ovlivnilo celý cíl práce. Již nebylo možné efektivně analyzovat finanční zatížení ZO ve Zlínském kraji, jelikož k takové situaci nedošlo. Bylo tedy nutné zjistit, z jakého důvodu se podněty na uložení ZO nenavrhují a zda se tato skutečnost nepojí s problematikou finanční náročnosti právě těchto opatření.

5.2 Polostrukturovaný rozhovor

Polostrukturovaný rozhovor k získávání informací mi umožnil pokládat respondentům doplňující otázky a získat tak více cenných poznatků z jejich praxe. Respondenti obdrželi orientační strukturu otázek k rozhovoru předem na emailovou adresu, aby měli možnost se s otázkami seznámit, popřípadě připravit.

Cíle výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření je zjistit, v jaké míře funguje ve Zlínském kraji ukládání zvláštních opatření, která se vztahují k týraným hospodářským zvířatům. Hlavním prioritou bylo zjistit odpovědi na tři hlavní výzkumné otázky:

- Je ustavení ZO v zákoně srozumitelné pro úředníky v praxi?
- Jaká je náročnost postupu pro ORP při ukládání ZO?
- Jakým způsobem ovlivňují finance ukládání ZO?

Výběr metody sběru dat

Pro zmiňovanou analýzu jsem si vybrala kvalitativní metodou sběru dat pomocí polostrukturovaného rozhovoru, jelikož jsem jej vyhodnotila jako nejlepší zdroj informací pro danou problematiku. Metodu kvantitativního sběru dat ve stylu dotazníku jsem vynechala, jelikož bych nemohla hlouběji zanalyzovat problém skrz jednoduché a obecné výpovědi.

Popis respondentů

Výběr respondentů byl omezen na 13 referentů v oblasti ochrany zvířat ze Zlínského kraje. Do finálního výběru se dostali pouze 3 zástupci v této problematice z jednotlivých ORP, jelikož zbývající referenti buď danou problematiku zatím neřešili nebo pouze okrajově a nemohli mi poskytnout informace které jsem žádala, nebo mi žádost o rozhovor odmítli buď z časových důvodů, nebo neměli zájem semnou tuto problematiku více rozebírat.

Finální výběr respondentů k rozhovoru vypadal takto:

Respondent 1 – referent ochrany zvířat z okresu Kroměříž

Respondent 2 – referent ochrany zvířat z okresu Zlín

Respondent 3 – referent ochrany zvířat z okresu Uherské Hradiště

Respondent 4 – referent ochrany zvířat z okresu Zlín (s respondentem nebyl veden ústní rozhovor, ale na mé předem zasláné otázky odpověděl skrze emailovou komunikaci)

Předvýzkum

Předvýzkum je důležitou částí výzkumného šetření, jelikož bez něj bych nedokázala relevantně pokládat svým respondentům otázky k danému tématu.

V rámci předvýzkumu jsem telefonicky kontaktovala všech 13 ORP Zlínského kraje, abych se ujistila, zda mám správné kontakty na kompetentní úředníky pro řešení problematiky týrání zvířat. Při telefonním rozhovoru proběhlo seznámení referentů ochrany zvířat s mou bakalářskou prací a s jejími cíli a poté jsem je požádala, zda by mi vyplnili excelovskou tabulku (tabulka 7). Dále jsem zjišťovala, jak moc jednotliví referenti danému tématu rozumí, abych měla podklady k vytváření rozhovorových otázek. Již zde nastala první zásadní situace, která si zasloužila o větší zásah do připravených podkladů k rozhovorům. Od jednotlivých referentů jsem se v prvním hovoru totiž nejčastěji dozvěděla, že tato opatření buď vůbec neřešili anebo opravdu jen ve výjimečných případech, jak už znázorňuje tabulka č. 4.

Došlo tedy k velkým změnám v plánované struktuře otázek. Přidala jsem celou první výzkumnou otázku a dále otázky č. 10, 11, 13, 16 a 17. Odstraněny byly otázky, pomocí kterých jsem chtěla zjistit, zda uložená ZO způsobila zásahy do obecního rozpočtu, jestli ano, tak v jaké míře. Také jsem odstranila otázky typu, jaké prostředky by pomohly úřadům lépe rozhodovat o zvláštních opatřeních a také, jak náročné je pro ORP hledat dobrovolné pečovatele, kteří by se ujali zvířete v rámci náhradní péče nebo předběžné náhradní péče. Takové otázky byly vyloučeny z důvodu prozatím neřešené problematiky ze strany úřadů.

Popis výzkumného šetření

Rozhovory probíhali telefonicky na předem sjednaném čase a každý z nich trval v intervalu 30-60 minut podle množství informací a zkušeností, které mi každý z respondentů dokázal poskytnout.

Vyhodnocení výzkumného šetření

Výzkumná otázka č. 1 „*Je ustavení ZO v zákoně srozumitelné pro úředníky v praxi?*“ zjišťuje, zda úředníci vědí, jak ZO ukládat a zda dokáží problematiku vysvětlenou v zákoně aplikovat do praxe.

Otázka č. 1: Rozumíte v zákoně o ochraně zvířat proti týrání oblasti zvláštního opatření?

Respondenti se shodují, že možnosti uložení ZO rozumí, ale respondenti 3 a 4 doplňují, že změny v ZOZT nesledují, jelikož v tak malém množství případů, které se řeší, je jednodušší se dovzdělat až když se nějaký případ stane.

Otázka č. 2: Jsou podle Vás ustanovení dobře proveditelná v praxi?

Zde panuje absolutní souhlas všech respondentů, kdy všichni tvrdí, že proveditelné ZO je, avšak ne tak jednoduše, jak ze zákona vypadá. Respondent 1 zmiňuje, že zákon nepočítá s překážkami vzniklé v praxi, jako například špatná komunikace s chovatelem, nebo jak apeluje respondent 2, není téměř reálné najít vhodné pečovatele, kteří by zvířata převzali do náhradní péče.

Otázka č. 3: Věděl byste, jak postupovat v rámci ukládání ZO?

Respondent 1 by věděl, jak ZO provést, ale spíš z důvodu osobního zájmu a vzdělávání se v této oblasti, než že by měl při ruce z ministerstva zemědělství nějakou metodickou příručku. Zbylí respondenti se shodují, že kdyby na uložení ZO došlo, museli by se dotazovat na kompetentních místech, jak vzniklou situaci efektivně řešit. Vyplývá to z toho, že ZO buď neřešili nebo řešili pouze okrajově a z důvodu ojedinělosti každého případu by bylo pravděpodobně nutné se vždy v problematice do vzdělávat. Respondent 4 k této otázce doplňuje: *„Navíc je tu ještě další možnost, a tu využívám i já, že když už se k něčemu takovému schyluje, tak se snažím udělat všechno proto, aby k tomu nedošlo.“*

Otázka č. 4: Je agenda ochrany zvířat Vaším jediným zaměřením?

Ani jeden z dotazovaných respondentů nemá agendu ochrany zvířat jako hlavní náplň své práce. Shodují se, že jim tato agenda byla přidělena spolu s jinou z oblasti životního prostředí. Respondent 4 avizuje, že vidí jako problém, že ochranu zvířat provádí pracovníci často jen okrajově k jiné agendě a je tak těžké se zvládnout orientovat v tak náročné a komplikované problematice, jako je ochrana zvířat.

Shrnutí první výzkumné otázky – ZO v zákoně působí na první pohled velmi jednoduše a jako ideální nástroj k záchraně zvířat ze špatných podmínek. Ovšem teorie v zákoně je velmi těžce aplikovatelná v praxi a zákon ani MZ nenabízí úředníkům podrobnější metodiku, jak ZO ukládat. Případy mívají často velmi specifické znaky, které potřebují zvláštní přístup, a tak často stejně dochází k tomu, že si úředník ORP musí ke každému případu zjišťovat zvlášť informace, jak zakročit a jak zvířata zabezpečit. Často z důvodu složitosti aplikace této právní úpravy dochází k tomu, že úředník se snaží chovatele přimět ke konání, aby zvíře například prodal, daroval nebo poslal na jatka, aby se takové ZO nemuselo vůbec zahájit. Agenda ochrany zvířat na úřadech je často přiřazena referentovi, který má podobné agendy na starost v rámci životního prostředí. Ovšem není zde existence pracovníků, kteří by tuto agendu vykonávali na plný úvazek, častěji bývá spíše jen okrajová. Proto v případech, kdy by došlo na velký případ týraní zvířat a bylo by uloženo ZO, úředník s touto agendou má

velmi omezenou časovou dotací se takovému případu efektivně věnovat a případ se stává náročnější k řešení.

Ve druhé výzkumné otázce „*Jaká je náročnost postupu pro ORP při ukládání ZO?*“ zjišťuji, jaká je náročnost ZO ze stránky administrativní i praktické, zda při jejich ukládání funguje spolupráce s KVS nebo jak se v řízení chovají jednotliví chovatelé.

Otázka č. 5: Zhodnoťte administrativní náročnost týkající se ZO.

Respondenti odpovídají, že úředník ve chvíli, kdy se rozhodne uložit ZO, si na sebe „*šije boudu*“ (=Zahajuje velmi časově a administrativně náročný proces), protože se veškeré kroky musí zaznamenávat, nehledě na evidenci všech vzniklých nákladů, nebo samotné správní řízení a dále pak odvolání v něm ze strany chovatele.

Respondent 2 doplňuje, že bude doufat, aby se ho ZO vyhýbala obloukem, aby nemusel do této těžké administrativy zabřednout.

Otázka č. 6: Jak hodnotíte spolupráci s KVS?

Všichni respondenti hodnotí spolupráci kladně a nemají k ní výtky.

Otázka č. 7: Komunikuje s úřadem KVS, zda uložit ZO?

Respondent 1 a 3 říkají, že většinou ano. Respondenti 2 a 4 se s takovou situací nesetkali.

Otázka č. 8: Jaké existují překážky v ukládání zejména náhradní péče?

V této otázce respondent 2 hovoří o jednoznačné absenci dobrovolných chovatelů, které by bylo možné oslovit, zda by vzali zvířata do náhradní péče. S tímto souhlasí i ostatní respondenti. Respondent 3 hovoří o situaci, kdy by oslovil místní chovatele, ovšem museli by mít volné a oddělené prostory od vlastních chovů z důvodu dodržení karantény.

Dále se všichni shodují na stejných překážkách, a to finanční náročnost, chybějící prostory pro karanténu týraných zvířat, náročná administrativa celého řízení.

Otázka č. 9: Uvítali byste existenci evidence dobrovolných pečovatелů?

Respondenti by ocenili, kdyby evidence existovala a mohla by tak často urychlit průběh řízení. K této otázce však respondent 2 doplňuje své obavy o existenci takto dobrovolných pečovatелů.

Otázka č. 10: Popište hlavní znaky chovatelů, se kterými se vede správní řízení ve věci týrání zvířat.

Respondenti se zde shodují, že se jedná nejčastěji o lidi sociálně slabší, společensky vyloučené, nezodpovědné a často také agresivní, nebo minimálně nejsou ochotní komunikovat a spolupracovat s úřady. Respondent 2 doplňuje, že se jedná i o lidi

v pokročilejším věku, kteří se již nejsou schopni o zvíře dostatečně postarat. S takovými se ale lépe komunikuje a často dojde k nějaké domluvě, aby takový člověk zvířata například prodal, aby nedošlo ke ZO a ke vzniku nákladů, které by musel proplácet.

Otázka č. 11: Jak hodnotíte komunikaci a její náročnost s problémovými chovateli v průběhu řízení?

Respondent 1 říká: „*Úřad v prvních krocích rozhoduje vždy vydáním rozhodnutí formou opatření ..., pokuta, rozhodnutí o pozastavení činnosti tzn. vydá „papír“. Tento papír nemá pro tyto lidi vůbec žádnou hodnotu, motivační není nic, co je napsané ať už je to pokuta nebo hrozba typu: pokud něco neuděláš stane se ... něco...*“ S tímto tvrzením se ztotožňují i ostatní, jelikož v případech, kdy chovatel týrá zvířata, nemá motivaci s úřadem jakkoliv spolupracovat.

Dále respondent 1 hovoří o tom, že týrání zvířat často velmi hraničí s trestným činem a většinou jsou si toho chovatelé vědomi. V případě, kdy je chovatel podezřelý z týrání vyrozuměn úřadem o možnosti zahájení správního řízení, tak se zvíře „*stává nepohodlným důkazem a velmi často tento důkaz zmizne.*“

Shrnutí druhé výzkumné otázky – Uložení ZO se určitě neřadí mezi jednoduché řízení, jelikož s sebou v první řadě nese velmi náročnou administrativní povinnost. Ovšem při pomnutí veškeré administrativy přichází opravdové problémy, zejména pak při ukládání náhradní péče. U té je velmi zásadní problém, kdy je těžké najít dobrovolné pečovatele, kteří by zvíře převzali do péče. Důvodů je hned několik. První a asi jeden z hlavních je, že v případě, kdy má pečovatel vlastní chov, tak ho nebude chtít ohrozit případnými nemocemi, které by mohlo zvíře z uloženého zvláštního opatření mít. Tedy v takovém případě by pečovatel zařadil zvíře do karantény, ovšem karanténa vyžaduje zejména prostory navíc, než by bylo možné takové zvíře zařadit k ostatním zvířatům ze svého chovu. Další problém se může vyskytnout v mezilidských vztazích, kdy na malých vesnicích by takové opatření nemuselo dělat dobrotu. Pečovatel v blízkosti chovatele by se zřejmě špatně hledal, jelikož se jedná o dočasné umístění zvířete a zde by mohly hrát roli lidská ega, kdy si pečovatel a chovatel nesusednou, takříkajíc „do noty“. Na menších městech či na vesnicích by to mohlo ohrozit rovnováhu mezilidských vztahů. Dále je překážka pro pečovatele ve skutečnosti, že se s náhradní péčí váže plno administrace. Pečovatel tak musí ukládat všechny doklady ke zvířeti, zejména kvůli pozdější úhradě nákladů od ORP. Z toho vyplývá další povinnost administrace, a tedy samotná komunikace s úřadem.

Problémem bývá často také nepřiměřené chování chovatelů, kdy mohou být až agresivní, a tak není nikdy jistota, že neublíží úředníkovi, který k chovateli přijde v rámci řízení k němu na kontrolu zvířat. Naopak určitou jistotou v rámci ochrany zvířat je fakt, že spolupráce s KVS a ORP funguje bez problémů a jsou si u správného řízení nápomocní.

Ve třetí výzkumné otázce „*Jakým způsobem ovlivňují finance ukládání ZO?*“ hledám odpovědi na otázky ohledně náročnosti financování ZO a jakým způsobem se v řízení promítá pomoc MZ.

Otázka č. 12: Mohly by být finance rozhodující faktor, zda uložit ZO?

Respondenti 1, 3 a 4 mluví o tom, že určitě ano a byl by to faktor nejspíše nejzásadnější a respondent 2 si myslí, že určitě by finance mohly ovlivnit rozhodnutí, ale věří, že se peníze vždy nějaké najdou a spíše jako rozhodující faktor hodnotí najít místo a pečovatele, kde zvířata umístit.

Otázka č. 13: Stanovte, čím u ZO vznikají největší účelně vynaložené náklady?

V této otázce mi komplexně odpověděl respondent 1, kdy zmínil, že náklady sice často jednorázové, ale velké, vznikají při veterinární péči (zjištění aktuálního stavu, léčení, očkování, odčervení, ...), identifikace (označení), přeprava (odchyt, nakládka), krmivo, voda, stelivo, zajištění pastvin, náklady na pečovatele a veterináře (nutno uzavřít smlouvy), náročná organizace na personální zajištění všech těchto prací (spolupráce většího množství osob). Ostatní respondenti zmiňovali náklady spíše pouze na zajištění krmiva a pečovatele.

Otázka č. 14: Z jaké části rozpočtu obce by šly prostředky na úhradu nákladů za ZO?

Respondent 1 a 3 hovoří o uvolnění prostředků z rezerv. Respondent 2 říká, že vždy při sestavování rozpočtu byly na oddělení životního prostředí odloženy finanční prostředky na nepředvídatelné události, ze kterých by se nejspíše toto opatření mohlo financovat. V případech, kdy bylo značné, že se prostředky během rozpočtového období v této oblasti nevyčerpají, tak se v rámci rozpočtového opatření přesunuly tam, kde jich bylo potřeba. Proto si respondent 2 myslí, že se finanční prostředky vždycky nějak najdou pomocí uvolněných prostředků z provedeného rozpočtového opatření.

Respondent 4 se k otázce financování nevyjádřil, jelikož o finance v takovém případě nežádal.

Otázka č. 15: Kdo má rozhodující funkci, zda bude ZO uloženo?

Respondenti se shodnou na tom, že záleží na situaci, ale ve většině případů má tuhle kompetenci referent ochrany zvířat. Respondent 1 a 3 se shodují, že při nutnosti uvolnění prostředků z rezerv by bylo nutné projednat uložení ZO na zastupitelstvu obce.

Otázka č. 16: Jaké jsou šance získat finanční prostředky od chovatele zpět za náklady na ZO?

Opět zde panuje shoda všech respondentů a odpověď je, že šance jsou mizivé, až nulové, aby ORP získala peníze od chovatele zpět. Bývá to zapříčiněno právě kvůli finančním potížím chovatele, kdy často prostředky na úhradu nákladů jednoduše nevládnou. Respondent 1 a 3 proto uvádí, že je nutné se dobře rozmyslet, zda se uloží náhradní péče a zda to ORP zvládne ufinancovat.

Otázka č. 17: Myslíte si, že je dobře nastavená finanční pomoc státu při financování nákladů vzniklých po uložení ZO?

Při pohledu na existenci hranice nákladů, kterou musí ORP překročit nad 200 000 Kč se všichni respondenti shodli, že je hranice moc vysoká. Dále respondenti 2, 3 a 4 uvedli, že nemají na tuto otázku podrobnější názor. Respondent 1 uvedl dále problematiku ustanovení úhrady nákladů v ZOZT a podmínky k poskytnutí pomoci od MZ. Zmiňuje, že MZ chce potvrzení od exekutora, že náklady od chovatele nešly získat. Zde respondent uvádí zkušenosti z praxe, kdy často dochází k situaci, kdy nejde sehnat exekutor, který by chtěl finanční prostředky u problémových a nezajištěných lidí vymáhat. Natož tedy získat vůbec potřebné potvrzení.

Otázka č. 18: Zhodnoťte dotační program 23. A (podpora obcím na zajištění nákladů péče o hospodářská zvířata umístěná do náhradní péče)

Respondenti se shodují na nelogicky nastavenou částku, kterou musí jako ORP překročit ve vztahu k jednomu chovateli nad 200 000 Kč, aby mohli požádat o proplacení nákladů. Argumentace je u všech stejná a to, že v případě uložení více nákladných ZO u více chovatelů v jednom rozpočtovém období, by mohlo vzniknout velké finanční zatížení a obec by nemusela být schopna náklady uhradit.

Otázka č. 19: Zhodnoťte novelu ZOZT a novou možnost podat žádost o proplacení nákladů ministerstvu zemědělství v případě, kdy náklady k jednomu chovateli převyšují 200 000 Kč.

Novelu sice ani jeden z respondentů nezaznamenal, jelikož vstoupila v platnost před krátkou dobou, ovšem shodují se, že je správné, že již nebude pouze existence dotačního programu 23. A, který se vztahoval pouze na koně a skot. Každopádně i zde si všichni myslí, že je stanovená částka nepřiměřeně vysoká a platí tak stejné obavy u finančního zatížení obce jako u dotačního programu.

Shrnutí třetí výzkumné otázky – Hlavní problém plyne z ustanovení ZOZT, kdy nabízí obcím finanční pomoc při ukládání ZO až v případě, kdy částka za účelně vynaložené

náklady přesáhne k jednomu chovateli 200 000 Kč. Zároveň při podání žádosti o tuto pomoc musí ORP doložit potvrzení od exekutora, že prostředky nešly získat od chovatele. Exekutoři však často odmítají řešit, když ví, že ti chovatelé nemají peníze, a tedy nebude možnost z nich nic získat. V případě, že by ORP řešila více případů ZO v jednom roce a nedosáhla by na pomoc od státu, mohla by se obec dostat do finančně náročné situace, na kterou by nemusela mít dostatek prostředků. ORP pro tyto případy je schopna uvolnit prostředky z rezerv, ale muselo by se to odhlasovat na zastupitelstvu obce. Je tedy možné, že z důvodu obav, že ORP nebude mít dostatek financí na zabezpečení zvířete, se rozhodne místo uložení nákladné náhradní péče o uložení chovateli snížení počtu zvířat, nebo jejich utracení.

6 NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ K EFEKTIVNĚJŠÍMU UKLÁDÁNÍ ZVLÁŠTNÍHO OPATŘENÍ

Na základě zjištěných poznatků během praktické části, tedy polostrukturovaného rozhovoru a vypracovaných analýz, je možné navrhnout několik změn či opatření, která by pomohla k lepšímu využívání ukládání ZO v rámci ochrany zvířat a také by zefektivnila financování s ním spojené.

V kapitole bude podrobněji popsáno 6 možných opatření, které navrhuji.

Přijetí prováděcí vyhlášky k Zákonu na ochranu zvířat proti týrání

Při ukládání náhradní péče uzavírá ORP smlouvu s pečovatelem, který se o zvíře bude během ZO starat. Ovšem těžko se vyčíslují náklady dopředu, kolik by péče mohla stát peněz, tedy v takových případech figurují pouze odhady, v jaké výši náklady vzniknou.

Vytvořením prováděcí vyhlášky k ZOZT by se měly stanovit denní náklady na zvíře dle druhu, aby se hned ze začátku uložení náhradní péče mohly vypočítat náklady, které zaručeně vzniknou. Jednotlivým ORP by to vytvořilo jasnou představu o vynaložených nákladech za zvíře za určité období, a tedy by se vědělo, jak moc opatření zasáhne do rozpočtu obce.

Vyčíslení by mělo vzniknout na základě rozsáhlých rešerší z dat od jednotlivých chovatelů, jak mají denní náklady vyčíslení oni. Chovatelé by měli zastupovat jak velkochovy, tak chovy domácí a také by se měli dotazovat chovatelé, kteří vedou azyly a útulky pro zvířata. Nezávisle na těchto získaných datech by se také měly náklady vyčíslit pomocí průměrných cen krmiv na trhu, ustájení se stelivem/pastviny a péče člověka o takové zvíře. Tato získaná data z obou šetření by se měla porovnat a vyčíslit konečné denní náklady na zvíře.

Určitě by bylo efektivnější, kdyby zvířata byla zařazena do kategorií, kde každá kategorie bude mít stejnou částku denních nákladů. Tedy pro představu uvedu, že například ovce a kozy, nebo lamy a osli by spadali do jedné kategorie.

Denní náklady by se měli každý rok aktualizovat, aby vypovídaly o reálné hodnotě vzniklých nákladů, tedy se přizpůsobovaly růstu cen krmiv, ustájení a ostatním nutným potřebám k obstarání zvířete.

Přijetí legislativní úpravy měnící minimální výši nákladů, od které může ORP požádat o finanční pomoc Ministerstvo zemědělství

Legislativa zatím ukládá, že MZ proplatí náklady obcím v případě, že překročí výše vynaložených nákladů 200 000 Kč k jednomu chovateli. Stát právní úpravu odůvodňuje tak, že do této stanovené výše se pro ORP nejedná o velké náklady, které by nezvládly ufinancovat.

Jak bylo na základě provedených rozhovorů zjištěno, ve chvíli, kdy by ORP měla financovat více uložených ZO v jednom rozpočtovém období, mohlo by to způsobit velké finanční zatížení rozpočtu.

Vyplývá z toho tedy, že právní úprava neupravuje situace, kdy ORP řeší více ZO a částky mnohonásobně převyšují 200 000 Kč, ale ne k jednomu chovateli, ale k několika.

Řešením by mohlo být, kdyby se z momentální právní úpravy úhrady nákladů spojených se zajištěním předběžné náhradní péče a ZO podle § 28d odst. 1 a 2 ZOZT změnilo ustanovení „pokud vynaložené náklady přesahují ve vztahu k jednomu chovateli částku 200000 Kč“ na „pokud vynaložené náklady přesahují částku 200000 Kč v jednom kalendářním roce.“ To by znamenalo, že pokud by ORP vynaložila náklady na jakékoliv ZO nad 200 000 Kč za kalendářní rok, nehledě k jakému chovateli, měla by možnost požádat o proplacení všech převyšujících nákladů nad tuto částku MZ. Sice by možná částka 200 000 Kč byla pořád pro některé rozpočty náročná, ale alespoň by si ORP mohly být jisty, že více jak tuto částku na ZO za rok nezaplatí. Taková jistota s dnešní právní úpravou pro ORP neexistuje.

Založení centrální evidence dobrovolných pečovatelů

Na základě rozhovorů vyplynulo, že velký problém při ukládání ZO spatřují ORP ve hledání pečovatele. V případě potřeby uložit hospodářské zvíře do náhradní péče, je velmi obtížné najít dobrovolného pečovatele, který takové zvíře přijme.

Největší šanci jsou v tomto případě azyly a spolky pro zvířata, kterých v posledních letech vcelku přibývá.

Nabízí se zde návrhové opatření na založení centrální evidence dobrovolných pečovatelů, která by byla pod záštitou Státní veterinární správy. Evidence by byla přístupná všem ORP, tedy mohly by vyhledat na základě místní příslušnosti pečovatele, který by nabízel možnost vzít si zvíře do náhradní péče.

System by měl v mé představě fungovat prostřednictvím databáze, která by měla obsahovat kontaktní údaje (jméno, příjmení, telefon, email, trvalá adresa bydliště, datum narození), informace o druhu zvířete, kterému by mohl poskytnou náhradní péči, kolika kusů by se mohl ujmout, kde by bylo zvíře umístěno.

Pro nové dobrovolné pečovatele by na stránkách příslušné KVS byl formulář pro zařazení do evidence. KVS po přijetí takové žádosti by následně pečovatele zkontrolovala, zda by byl schopen naplnit stanovené podmínky pro obstarání zvířete v náhradní péči. V případě, že vyhovoval požadavkům, by byl zařazen do centrální evidence.

Zjednodušení rozhodnout o prodeji hospodářského zvířete ke snížení nákladů

ORP může dnes rozhodnout o prodeji zvířete, které je již v náhradní péči, ale nevztahuje se tato možnost u zvířat v zájmovém chovu. Bohužel se dějí situace, kdy majitel oznámí, že prase nemá na chov, ale má ho v zájmovém chovu, tedy jak zmínil v rozhovoru respondent 1, „*prase k venčení na vodítku*“. Takové oznámení pak obec dále blokuje v rozhodování o prodeji zvířete a je to další starost a vyřizování navíc. Proto by bylo určitě vhodné, aby minimálně v rámci hospodářských zvířat, která jsou odebrána do náhradní péče, existovala možnost jeho prodeje i za majitelovo prohlášení, že se jedná o zvíře zájmové. ORP by tak mohla zvíře prodat rychleji a snížit tak vznikající náklady, které se navyšují každým dnem, kdy se obec o takové zvíře musí starat.

Posílení součinnosti policie ČR při správním řízení

Při vykonávání činnosti spojenou s ochranou zvířat, tedy i v rámci správního řízení v této věci, jsou zaměstnanci příslušného orgánu v této oblasti oprávněni vstupovat na pozemek chovatele. Provádějí tak nejčastěji v řízení o ZO, kdy je třeba zajistit stav zvířete a další kroky. Jak už bylo zmíněno v rozhovorech, někteří chovatelé, se kterými jsou vedena správní řízení projevují kolikrát i známky agrese, a i v takových případech je zaměstnanec povinen vykonávat svou práci. Ovšem v takových případech nemá obec spolupracovat s policií ČR, jelikož ta vstupovat na soukromý pozemek chovatele nesmí, jestliže to není nezbytně nutné. Proto často dochází k situacím, kdy zaměstnanec jede k chovateli spolu s policií ČR, ale ta musí zůstat před hranicemi soukromého pozemku chovatele a smí zasáhnout jen tehdy, když by se situace stala neodkladně nutnou k zásahu. Mluvíme tak o možném agresivním útoku od chovatele k zaměstnanci, a policie ČR by mohla zasáhnout až tehdy kdy by byl zaměstnanec napaden.

Je třeba brát v potaz, že úředníci nemají možnost a znalosti, jak se bránit před potenciálně agresivním chovatelem, proto by bylo vhodné umožnit součinnost ORP a Policie ČR v takovýchto případech. Je třeba chránit osoby veřejně činné ve výkonu práce v případě, že mají pocit, že by jim mohlo hrozit nebezpečí. Pro ORP by bylo možností, aby si mohla zažádat o součinnost Policie ČR bez nutného soudního povolení. Vystupovala by pouze jako doprovod zaměstnance, ovšem svou přítomností by vytvářela určitou autoritu pro chovatele, a tedy by průběh kontroly mohl být bez větších problémů.

Navýšení kontrol v chovech hospodářských zvířat

Státní veterinární správa záměrně snižuje počty plánovaných kontrol v chovech s hospodářskými zvířaty. Avšak podle dostupných dat týkajících se prováděných kontrol je zřejmé, že chybovost se nesnižuje, naopak chybovosti přibývá.

Navrhují, aby se plánované kontroly opět začaly navyšovat pro lepší kontrolu nad chovy zvířat, aby byly lépe dodržovány požadavky k ochraně zvířat. Zde se nabízí otázka, zda je to v silách SVS a primárně jednotlivých KVS, které jsou k výkonu kontrol pověřeny. Mohla by fungovat spolupráce s veterinárními školami a obory, které se zaměřují na ochranu zvířat, kdy by měli studenti možnost v rámci své odborné praxe vykonávat tyto kontroly pod záštitou KVS po zaškolení. Student by měl podepsanou smlouvu s KVS v takové formě, která by mu umožnila vcházet do budov chovu zvířat a kontrolovat stav chovu. V případě, že by student vyhodnotil chov s nedostatky, ohlásil by tuto skutečnost na KVS a tam by si případ už překontrolovali kompetentní pracovníci s požadovaným vzděláním. Mohlo by tak dojít k vyšší četnosti kontrol a odhalování nesplňujících podmínek DŽPZ.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit, jak funguje financování zvláštních opatření, uložených k týraným hospodářským zvířatům na úrovni obcí s rozšířenou působností, které tato opatření ukládají.

Počty kontrol v chovech hospodářských zvířat klesají, zjišťování nedostatků při kontrolách však roste a zvláštní opatření je stále ukládáno jen v mezních případech. Dotazovaní respondenti spolu s veterinární správou dokládají data, ze kterých lze vyčíst, že nárůst ZO není zaznamenán. Konkrétní získané počty uložených ZO ze Zlínského kraje zasáhly část plánované struktury práce, kdy nebylo možné zjistit, v jakých částkách dochází k zatížení rozpočtu obce, jelikož k takovým případům zatím nedošlo. Z provedených rozhovorů vyplývá, že se ZO neukládá z důvodu velké náročnosti v uvedení legislativní úpravy do praxe. Při jejich uložení vzniká pro ORP velké administrativní zatížení, na které nemají pracovníci na úradech tolik časových možností, jelikož vedení agendy ochrany zvířat bývá často spíše okrajové. Další překážkou v jejich uložení je náročná komunikace s chovateli, kteří mohou být často až agresivní, či naopak vůbec nereagují na výzvy ze strany úřadu. Při otázce ukládání ZO, primárně náhradní péče, dochází k jednotnému souhlasu respondentů, že velký problém je najít vhodné pečovatele, kteří by zvíře vzali do péče. V neposlední řadě je na vině i nastavení finanční pomoci od státu, která je garantována v případech, kdy ORP přesáhne částku za náklady k jednomu chovateli v rámci ZO 200 000 Kč. Ovšem není zde už upraveno, jak si mají obce finančně pomoci v případech, že dojde k uložení více ZO, která budou ve vztahu k více chovatelům a budou to opatření nákladná.

Ze získaných informací lze vyhodnotit, že ZO se neukládají pro jejich složitost a náročnost, a to nejen tu finanční. I přes nedávnou novelu ZOZT a zlepšení hrazení nákladů by bylo třeba právní úpravu pozměnit tak, aby ORP měly jistotu, že jim bude finanční pomoc poskytnuta po přesáhnutí stanovené částky 200 000 Kč mimo jednoho chovatele. Pro zjednodušení práce pracovníkům, kteří vedou agendu ochrany zvířat na úradech ORP, by bylo prospěšné ze strany SVS zajistit pečovatele nebo prostory pro zvířata uložená do náhradní péče.

Závěrem je třeba říci, že celkově ZO mají velký potenciál v rámci ochrany zvířat. Ovšem aby mohlo existovat jejich efektivní využívání, bylo by třeba napravit nedostatky, které tato právní úprava má. Zlepšením právní úpravy a vytvořením nástrojů, které pomohou ZO ukládat, dojde i ke zvýšení šance zajištění života týraným zvířatům.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BORCHARDT, Klaus-Dieter, *ABC práva EU*. In: Úřad pro publikace Evropské unie [online]. Evropská unie, ©2019-2021. 152 s. [cit. 2021-5-23]. ISSN 978-92-79-63662-2. Dostupné z: doi:10.2775/567860

Council of Europe. *Biological safety use of animals by humans* [online]. Štrasburk: Council of Europe, ©2021. [cit. 2021-5-24]. Dostupné z: https://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/biological_safety_and_use_of_animals/Introduction.asp#TopOfPage

Council of Europe. *Our member States*. [online] Štrasburk: Council of Europe, ©2021 [cit. 2021-5-24]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/about-us/our-member-states>

ČESKO, 1992. Zákon č. 246/1992 Sb. ze dne 15. dubna 1992 o ochraně zvířat proti týrání. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2021-05-21] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

ČESKO, 1993. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992 Ústavy České republiky. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2021-05-22] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ČESKO, 2008. Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2021-05-22] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

ČESKO, 2009. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2021-05-22] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

ČESKO, 2012. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.06.2011: Týrání zvířat. Místo veřejnosti přístupné. Větší počet zvířat. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS*. ATLAS consulting spol. s r. o. člen skupiny ATLAS GROUP, LXIV, 8 Tdo 657/2011, 18/2012. Dostupné také z: <https://www.codexisuno.cz/7iG?checked=1&lang=cs>

ČESKO, 2016. Zákon č. 250/2016 Sb. ze dne 12. července 2016 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2021-05-22] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika kraje*. [online]. Zlín: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2021 [cit. 2021-5-28]. Dostupné také z: https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_kraje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2021* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-5-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/142756350/1300722102.pdf/3f41addb-f0f1-45a7-b1f1-aa7950f55e4f?version=1.1>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Soupis hospodářských zvířat 2021* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/soupis-hospodarskych-zvirat-2021>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Zlínského kraje – 2014* [online]. Praha, 2015 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mapy-a-kartogramy3574>

European Union. *The European Union's primary law*. In: Eur-lex.europa. [online]. Lucemburk: European Union, ©1998-2021 [cit. 2021-5-22]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=LEGISSUM%3A114530>

Evropská komise. *Druhy právních předpisů EU* [online]. Evropská unie, ©1995-2021 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_cs

Evropská unie. *Smlouvy EU*. [online]. Evropská unie: Evropská unie, ©1995–2021 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/law/treaties_cs

Evropský parlament. *Životní podmínky a ochrana zvířat: Jaké jsou zákony EU?* [online]. Evropský parlament: Evropská unie, 2020 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20200624STO81911/zivotni-podminky-a-ochrana-zvirat-jake-jsou-zakony-eu>

Frank Bold. *Jak zasáhnout proti týrání zvířat?* [online]. Brno: Frank Bold, ©2005-2021 [cit. 2021-5-22]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/zivotni-prostredi/ochrana-prirody-a-krajiny/ochrana-zivocichu-a-rostlin/rada/jak-zasahnout-proti-tyrani-zvirat>

GRANDIN, Temple. *Improving animal welfare: a practical approach*. Vyd. 2. Cambridge: CAB International, 2010. 328 s. ISBN 1845935411.

JANČÁŘOVÁ, Ilona, Jana DUDOVÁ, Jakub HANÁK, Milan PEKÁREK, Ivana PRŮCHOVÁ a Jana TKÁČIKOVÁ. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 624 s. ISBN 978-80-210-8041-6.

JAROŠOVÁ, Monika, ©1995-2020. *Pozměňovací návrh ke sněmovnímu tisku č. 514*. In: Psp.cz [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=177058&pdf=1>

LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Vyd. 1. Prostějov: Computer Media, 2017. 116 s. ISBN 9788074022951.

Ministerstvo zemědělství. ©2009-2021. *Důvodová zpráva*. In: Eagri.cz [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/187337/Z359_12duvodovka_web.pdf

Ministerstvo zemědělství. *Novela zákona na ochranu zvířat a žádost o úhradu účelně vynaložených nákladů spojených se zajištěním zvláštního opatření z důvodu týrání zvířete*. In: Eagri.cz [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/672812/_2021Vyklad_zvlastni_op.pdf

Ministerstvo zemědělství. *Oddělení ochrany zvířat*. In: Eagri.cz [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/oddeleni-ochrany-zvirat/>

Ministerstvo zemědělství. *Systém ochrany zvířat v ČR*. In: Eagri.cz [online] Praha: Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

Ministerstvo zemědělství. *Výklad k problematice zvláštního opatření, zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče, podle zákona č. 246/1992 Sb. ...*, In: Eagri.cz. [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/518405/_2017Nahradni_pece.pdf

Ministerstvo životního prostředí. *Bernská úmluva* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2008–2020 [cit. 2021-5-24]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/bernska_umluva

MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 490 s. ISBN 9788020023179.

MÜLLEROVÁ, Hana, David ČERNÝ a Adam DOLEŽAL, 2016. *Kapitoly o právech zvířat: „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2016. 800 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1523/2007 ze dne 11. prosince 2007, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a

výrobky obsahující tyto kůže. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. L 343/1 [cit. 2021-05-22]. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1523&from=CS>

Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. L 3/1 [cit. 2021-05-22]. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R0001&from=CS>

Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. L 303/1 [cit. 2021-05-22]. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1099&from=CS>

Parlament: *Návrh zákona včetně důvodové zprávy*. In: Psp.cz [online]. Praha: Parlament České republiky, ©1995-2020. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161695>

Parlament: *Sněmovní tisk 514/0: Novela z. na ochranu zvířat proti týrání – EU*. In: Psp.cz [online]. Praha: Parlament České republiky, ©1995-2020. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>

SEMERÁD, Zbyněk aj. *Informace o programu ochrany zvířat: situace v roce 2016*. In: Svscr.cz [online]. Praha: Státní veterinární správa, 2017 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1703.pdf>

SEMERÁD, Zbyněk aj. *Informace o programu ochrany zvířat: situace v roce 2017*. In: Svscr.cz [online]. Praha: Státní veterinární správa, 2018 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1803.pdf>

SEMERÁD, Zbyněk aj. *Informace o programu ochrany zvířat: situace v roce 2018*. In: Svscr.cz [online]. Praha: Státní veterinární správa, 2019 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1903.pdf>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. L 276/33 [cit. 2021-05-23]. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0063&from=CS>

Směrnice Rady 98/58/ES ze dne 20. července 1998 o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 03/sv. 23 [cit. 2021-05-22]. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0058&from=CS>

Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 26. října 2012 konsolidované znění, 2012. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. C 326/47 [cit. 2021-05-22]. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>

Státní veterinární správa. *Jak postupovat v případech týrání zvířat: Informace pro obce s rozšířenou působností*. [online]. Praha: Státní veterinární správa, 2019 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/zvirata/Prirucka-ORP-2019.pdf>

Státní veterinární správa. *Ochrana pohody zvířat – welfare*. [online] Praha: Ministerstvo vnitra, 2020 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/>

Státní veterinární správa. *Program ochrany zvířat: situace v roce 2010*. [online]. Praha: Státní veterinární správa, 2011 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1104.pdf>

Státní zemědělský intervenční fond. *Výroční zprávy SZIF*. [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, © 2013 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/vyrocni-zpravy>

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010, 3285 s. Velké komentáře. ISBN 9788074001093.

TOMČÍKOVÁ, Dana. *MZe – 23. Podpora obcím na zajištění nákladů péče o zvířata umístěná do náhradní péče*. In: Dotace EU [online]. ©2021. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.dotacni.info/mze-23-podpora-obcim-na-zajisteni-nakladu-pece-o-zvirata-umistena-do-nahradni-pece/>

TUHÁČEK, Miloš a Jitka JELÍNKOVÁ. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015, 279 s. Právo pro každého. ISBN 9788024754642.

TÝČ, Vladimír. *Úvod do mezinárodního a evropského práva*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 99 s. ISBN 978-80-210-5163-8.

VAŇATOVÁ, Petra. *Kontroly v chovech zvířat ve Zlínském kraji ukázaly nárůst chyb*. In: Zemedelec.cz [online], 2020. [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.zemedelec.cz/kontroly-v-chovech-zvirat-ve-zlinskem-kraji-ukazaly-narust-chyb/>

VAŇATOVÁ, Petra. *Kontroly v chovech zvířat ve Zlínském kraji ukázaly nárůst chyb*. In: Zemedelec.cz [online], 2021. [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.zemedelec.cz/kontroly-v-chovech-zvirat-ve-zlinskem-kraji-ukazaly-ubytkech-chyb/>

World organisation for animal health. *Animal Welfare: What is animal welfare?* [online]. France: OIE, ©2021. [cit. 2021-5-22]. Dostupné z: <https://www.oie.int/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-welfare/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
DŽPZ	Dobré životní podmínky zvířat
EU	Evropská unie
MZ	Ministerstvo zemědělství
KVS	Krajská veterinární správa
ORP	Obce s rozšířenou působností
SoFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SVS	Státní veterinární správa
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ÚKOZ	Ústřední komise na ochranu zvířat
ZO	Zvláštní opatření
ZOP	Zákon o odpovědnosti za přestupky
ZOZT	Zákon na ochranu zvířat proti týrání
ZPČR	Zákon o policii ČR

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Administrativní členění – Zlínský kraj (Český statistický úřad, 2015)	40
--	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Stav hospodářských zvířat – Zlínský kraj.....	41
Tabulka 2 Počty provedených kontrol chovů hospodářských zvířat - ČR	43
Tabulka 3 Počty provedených kontrol chovů hospodářských zvířat - Zlínský kraj	44
Tabulka 4 Podněty k zahájení správního řízení – Zlínský kraj.....	44
Tabulka 5 Kontroly podmíněnosti - ČR	45
Tabulka 6 Vyplacené prostředky na dotaci DŽPZ ze SZIF	47
Tabulka 7 Podněty a uložení ZO na hospodářský zvířata– Zlínský kraj	49

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Vývoj počtu hospodářských zvířat ve Zlínském kraji a České republice	42
Graf 2 Kontroly k dotačním titulům na DŽPZ a vydávání osvědčení - ČR	46

